

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży

18-402 Łomża, ul. Akademicka 20
tel. (86) 218-21-69; fax: 218-28-93; e-mail: lomza@wios.bialystok.pl

Informacja

Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora
Ochrony Środowiska w Białymstoku
o stanie środowiska na terenie powiatu zambrowskiego
w 2016 roku

Łomża, sierpień 2017

Spis treści:

Wstęp.....	3
1. Stan czystości i ochrona wód.....	5
1.1. Presje- Źródła zanieczyszczenia wód	5
1.2. Stan - Ocena jakości wód powierzchniowych.....	5
1.3. Reakcje – Działalność kontrolna.....	9
1.4. Wody podziemne.....	17
2. Powietrze.....	18
2.1. Presje - Emisja zanieczyszczeń do powietrza	18
2.2. Stan - Monitoring imisji.....	21
2.3. Reakcje – Działalność kontrolna	26
3. Gospodarka odpadami.....	29
3.1. Presje- Ilość wytworzonych odpadów.....	29
3.2. Stan - Składowiska odpadów.....	29
3.3. Stan - Odpady niebezpieczne.....	33
3.4. Reakcje – Działalność kontrolna.....	34
4. Promieniowanie elektromagnetyczne /PEM/.....	35
4.1. Presje – Źródła emisji PEM.....	35
4.2. Stan – Pomiary kontrolne PEM.....	39
4.3. Przeciwdziałania.....	37
5. Hałas.....	38
5.1. Hałas komunikacyjny	38
5.2. Hałas przemysłowy.....	39
6. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami.....	41
7. Działania kontrolne WIOŚ.....	44
8. Działania kontrolne i monitoringowe WIOŚ Białystok na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych (OSN) wyznaczonych na terenie powiatu zambrowskiego.....	47

Wstęp - charakterystyka powiatu

Powiat zambrowski położony jest w środkowo - zachodniej części województwa podlaskiego. Jest to najmniejszy powiat ziemski woj. podlaskiego. Powierzchnia całkowita wynosi 733 km², co stanowi tylko 3,6% powierzchni woj. podlaskiego. Pod względem geograficznym są to obszary leżące na Wysoczyźnie

Wysokomazowieckiej. Przeważającą część powierzchni powiatu

(około 62%), stanowią użytki rolne zajmujące powierzchnię 45 266

ha. Większość, bo ponad 68% użytków rolnych stanowią grunty orne,

a ok. 32% to łąki i pastwiska. (Źródło: Ewidencja geodezyjna 2013 rok). Lasy zajmują 21 514,41 ha. Najwyższą lesistością w powiecie cechuje się gmina Zambrów – 12 775,17 ha, co stanowi 59,4% powierzchni lasów w powiecie (dane GUS, 2016).

Struktura administracyjna i ludność

Jednostki samorządowe powiatu zambrowskiego – dane GUS, 2016		
Gminy miejskie:	Powierzchnia [km ²]	Ludność [osoby]
Zambrów	19,1	22 196
Gminy wiejskie:		
Kołaki Kościelne – 24 jednostki osadnicze	73	2 369
Rutki – 46 jednostek osadniczych	200	5 665
Szumowo – 20 jednostek osadniczych	141	4 946
gm. Zambrów – 72 jednostki osadnicze	298,98	8 967

Według danych GUS z końca 2016 roku, powiat zambrowski zamieszkiwany był przez 44 143 mieszkańców. Sieć osadniczą tworzą 1 miasto i 162 miejscowości. Ponad połowa mieszkańców powiatu zamieszkuje w Zambrowie. Dominującą formą mieszkalnictwa na terenie powiatu jest zabudowa jednorodzinna i zagrodowa.

Powiat zambrowski zaliczany jest do regionów typowo rolniczych. Na terenie powiatu występują bardzo korzystne warunki dla rolnictwa w szerokim zakresie upraw, nawet o bardzo wysokich wymaganiach pokarmowych. Tak dobre warunki glebowe determinują rolniczy kierunek gospodarki na tym obszarze i ograniczają inne formy rozwoju. W strukturze obszarowej największy odsetek zajmują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, natomiast znikomy jest udział klasy I i II- ej. Zdecydowanie dominują gleby pszenne dobre z małym udziałem gleb pszenno-żytnich. Gleby te należą do IIIa-IIIb, a sporadycznie IV klasy. Odnaczają się dużą zasobnością w składniki pokarmowe, korzystnymi warunkami wodnopowietrznymi i są łatwe do uprawy. Grunty orne o lżejszym składzie mechanicznym zajmują niewielki procent powierzchni. Są to gleby brunatne, bielcowe lub sporadycznie czarne ziemie o składzie mechanicznym piasków gliniastych na glinach. Zaliczają się one do gleb żytnio - ziemniaczanych dobrych klasy IVa - IVb. Gleby najłżejsze - żytnio-ziemniaczane i żytnio-lubinowe piaszczyste - zajmują znikomy procent powierzchni omawianego terenu. Dominującym działem gospodarki powiatu jest rolnictwo. W produkcji rolniczej przeważa produkcja zwierzęca, produkcja roślinna dostosowana jest do produkcji pasz dla zwierząt. Najbardziej rozwiniętym kierunkiem produkcji jest chów trzody chlewnej i bydła. Zwiększanie poziomu produkcji niesie za sobą także ujemne skutki polegające na zagrożeniach dla

środowiska naturalnego. Szybki rozwój produkcji zwierzęcej znacznie ograniczył produkcję roślinną. W gospodarstwach mlecznych całe powierzchnie użytków rolnych przeznaczone są pod uprawę traw oraz kukurydzy. Gospodarstwa utrzymujące trzodę chlewną uprawiają tylko zboża. Obecna struktura zasiewów jest bardzo niekorzystna ze względu na zmianowanie roślin głównie uprawę zbóż, które stanowią 81% w powierzchni gruntów rolnych.

Zróznicowana budowa geologiczna obszaru powiatu pozwala na eksploatację kopalin pospolitych, wykorzystywanych głównie w budownictwie. Połodowcowe wzgórza morenowe gminy Szumowo i gminy Rutki zawierają dobrej jakości żwiry budowlane. Dolina Narwi wypełniona jest złożami torfu. Złoża te są nieodnawialne i dlatego powinny podlegać szczególnej ochronie i racjonalnemu wykorzystaniu. Chodzi tu również o przemysłną rekultywację obszarów wyrobiskowych.

Przemysł w powiecie zambrowskim skupia się w większych ośrodkach, głównie w Zambrowie. W powiecie dominują małe i średnie zakłady handlowo - usługowe.

Wśród branży przemysłu rozwijających się w powiecie zambrowskim wymienić można:

- przetwórstwo rolno-spożywcze (Zakład Mleczarski w Zambrowie Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” Grajewo, Przetwórnia Owoców i Warzyw „PROVITUS”, młyny zbożowe i wytwórnie makaronów),
- mechanika precyzyjna i telekomunikacja („TELZAM” Sp. z o.o., „LASER”),
- budownictwo (Przedsiębiorstwo Budowy Dróg „BITUM” Sp. z o.o., Zakład Budowlano-Drogowy „SJ” Szymański-Jarząbek Sp. j.; „ZAM-BRUK” Zakład Remontowo – Drogowo –Budowlany, Józef Jabłonowski; „DOBROPLAST” Fabryka Okien i Drzwi, Renata Kaczyńska; Zakład Produkcji Kruszyw z/s w Szumowie, Kazimierz Rupiński, KEYLITE RW POLSKA Sp. z o.o. – z/s w Warszawie – Zakład Produkcyjny w Zambrowie),
- ubojnie i przetwórstwo mięsne (Ubojnia Zwierząt „MIREX” Zambrzyce Króle; Ubojnia Trzody i Bydła w Rutkach Kossakach, MIĘSROL w Śliwowie Łopienitym; EKOMIĘS Sp. z o.o. w Rutkach Kossakach; Ubojnia Bydła „ANMAR”, Falki; Wytwórnia Mączek Zwierzęcych „URBIMAX” – Górskie Ponikły).

Powiat zambrowski posiada korzystne położenie przy trasach tranzytowych.

- droga ekspresowa Nr S8 Warszawa – Białystok,
- droga krajowa Nr 63 Łomża – Siedlce,
- droga krajowa Nr 66 Zambrów- Bielsk Podlaski.

Atrakcje przyrodnicze

Teren **powiatu zambrowskiego** znajduje się w ramach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”, a także częściowo w obszarze Europejskiej Sieci Natura 2000. Ogółem tereny chronione (dane GUS, 2016) obejmują 280,82 ha powiatu, co stanowi zaledwie 0,4% jego powierzchni i są położone głównie w gminach: Zambrów i Rutki. Tylko 2,5 ha leży w gminie Szumowo. Rezerwaty przyrody o ogólnej powierzchni 276,62 ha i użytki ekologiczne – 4,2 ha, pomniki przyrody, jak również wiele innych, nie posiadających statusu obszarów chronionych, winny być chronione przynajmniej na poziomie planowania przestrzennego, zabezpieczając je przed zakusami przekształcenia i dewastacji. W stosunku do 2015 roku zwiększył się o 10,13 ha teren objęty ochroną rezerwatową w gm. Rutki.

- obszar NATURA 2000 „Bagno Wizna” PLB 200005, położony ok. 0,10 km w kierunku północnym od miejscowości Kossaki Falki, obejmujący obszar 14 471,0 ha, położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Łomża – gmina wiejska (523,2 ha), **Rutki (8010,9 ha)**, Wizna (2269,3ha) i Zawady (3667,6ha).
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Czerwony Bór” PLH200018, obejmuje niemalże cały kompleks leśny Czerwonego Boru, zajmujący powierzchnie ponad 10 tys. ha.

Rezerwaty przyrody znajdujące się na terenie powiatu zambrowskiego:

Bagno Wizna I i Bagno Wizna II - powstały w 1967 roku, są to rezerwaty torfowiskowe, powołane w celu ochrony torfowisk niskich ze stanowiskiem rzadkich roślin.

Grabówka - powstał w 1996 roku, rezerwat leśny zachowany w celu ochrony wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności.

Dębowe Góry - powstał w 2001 roku, jest to rezerwat leśny utworzony w celu zachowania w stanie naturalnym znajdującej się tam dąbrowy świetlistej z dębem bezszypułkowym.

Pomniki przyrody zlokalizowane na Ziemi Zambrowskiej: Dąb szypułkowy w uroczysku Grabówka; Aleja lipowa w Zbrzeźnicy ; Wiąz pospolity we wsi Gosie Małe ; Skupisko jałowca we wsi Podłatki Duże.

Użytki ekologiczne Powiatu Zambrowskiego: Bagno "Moczary" w obrębie wsi Wyszomierz ; Bagno "Pastwisko" w obrębie wsi Poryte Jabłoń.

1. Stan czystości i ochrona wód

1.1. Presje - Źródła zanieczyszczeń wód

Dominujące presje wywierane przez człowieka na środowisko wodne to:

- pobór wód na różne cele;
- wprowadzanie do wód zanieczyszczeń wraz ze ściekami komunalnymi, przemysłowymi oraz wodami pochlodniczymi;
- wprowadzanie do wód zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych (nieprawidłowe nawożenie, brak skanalizowania terenów wiejskich, hodowlane fermy wielkotowarowe);
- zmiany morfologiczne i hydrologiczne wynikające z inwestycji w dziedzinie regulacji rzek (melioracje), czy energetyki.

Dane o wielkościach presji gromadzi Główny Urząd Statystyczny. Dane są corocznie aktualizowane i udostępniane na stronie GUS: bdl.stat.gov.pl/BDL/.

1.2. Stan - Ocena jakości wód powierzchniowych

Łączna długość sieci wodnej w powiecie zambrowskim wynosi 90,54 km. Ciekami płynącymi na omawianym terenie są to dopływy Narwi (Jabłonka z Gacią) i Bugu (Mały Brok). Największym ciekim powiatu jest rzeka Jabłonka. Długość Jabłonki wynosi 38,5 km, a powierzchnia zlewni 431,8 km². Łączy się ona z rzeką Gać, będącą III rzędowym, lewobrzeżnym dopływem Narwi, uchodzącym do niej na 228,4 km. Główne miejscowości, przez które przepływa Jabłonka to Zambrów i Wola Zambrowska. Mniejszymi ciekami w powiecie są rzeki: Dąb (gm. Kołaki Kościelne) i Prątnik, dopływy Jabłonki. Na terenie powiatu brak jest naturalnych zbiorników wód powierzchniowych. W Zambrowie, na Jabłonce, zbudowany został niewielki sztuczny zbiornik wykorzystywany głównie do celów retencyjno-rekreacyjnych. Zasilane przez Jabłonek są również stawy rybne Poryte Jabłoń, których powierzchnia wynosi około 120,3 ha.

Podstawą programu badań monitoringowych wód powierzchniowych płynących, zrealizowanych przez WIOŚ Białystok Delegaturę w Łomży w 2016 roku był Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-2020, opracowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzony przez Ministra Środowiska oraz opracowany na tej podstawie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku i zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska Program monitoringu środowiska województwa podlaskiego w latach 2016-2020.

Program monitoringu wód zrealizowano zgodnie z warunkami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2011 r. Nr 258, poz. 1550). Podstawą ocen jakości wód było nowe Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu

jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2016 r., poz. 1187).

Punkty monitoringowe ustanawiane są na odcinkach reprezentatywnych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), wyznaczonych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej. Monitoring JCWP prowadzi się w sposób umożliwiający ocenę ich stanu oraz ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności elementów jakości i parametrów wskaźnikowych dla elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Zgodnie z przedstawionymi unormowaniami prawnymi w 2016 roku przeprowadzono badania i ocenę dla **JCWP Jabłonka** w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym - **ppk Jabłonka- Konopki-Koziki**, wyznaczonym na odcinku przyujściowym, tuż poza granicami powiatu zambrowskiego. JCWP badana była w wymaganym zakresie pomiarowym (monitoring diagnostyczny), pozwalającym wykonać pełną ocenę stanu ekologicznego i chemicznego oraz ocenę jej stanu. JCWP objęta została również oceną dla obszarów chronionych **wrażliwych na eutrofizację ze źródeł rolniczych (OSN)**.

Poprzednie badania w reprezentatywnym punkcie p-k Jabłonka - Konopki-Koziki prowadzone były:

- w latach 2010 i 2012 w rozszerzonym zakresie wskaźników, pozwalającym wykonać pełną ocenę stanu ekologicznego i chemicznego;
- w 2013 roku, w zakresie wskaźników zanieczyszczeń wymaganych dla obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych oraz ze źródeł rolniczych.

Omówienie wyników badań JCWP Jabłonka w 2016 roku:

Ocena jakości wód Jabłonki – ppk Konopki-Koziki na ujęciu do rzeki Gać, punkt reprezentatywny dla oceny jakości JCWP Jabłonka.

• **Ocena stanu ekologicznego – stan - umiarkowany**

Ocenę przeprowadzono na podstawie elementów:

- biologicznych - klasyfikacja – **III klasa**; badano wszystkie trzy wymagane wskaźniki: fitobentos – II klasa (w 2013 roku - III klasa), makrofity – III klasa, makrozoobentos – III klasa;
- fizykochemicznych – klasyfikacja – **poniżej dobrego PSD**; zanotowano przekroczenie wartości dopuszczalnych dla stanu dobrego określonych nowym, bardziej rygorystycznym, rozporządzeniem, przez stężenia 10 wskaźników fizykochemicznych: zawiesina ogólna, substancje rozpuszczone, chlorki, wapń twardość ogólna, zasadowość ogólna, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy i fosfor ogólny. **Jakość wody ze względu na wymienione wskaźniki fizykochemiczne (w tym biogenne) zakwalifikowano do stanu poniżej dobrego**;
- wspomagających ocenę stanu ekologicznego, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego – wszystkie badane wskaźniki z tej grupy nie przekroczyły wartości granicznych dla stanu dobrego;

• **Ocena stanu chemicznego - stan poniżej dobrego.**

W 2016 roku badano pełną listę substancji priorytetowych, określających stan chemiczny JCWP. Wg oceny wykonanej zgodnie z nowym, obowiązującym od 2016 roku, rozporządzeniem ocenowym, poniżej stanu dobrego mieściła się tylko wartość średnioroczna benzo(a)pirenu, wskaźnika zanieczyszczenia węglowodorami aromatycznymi (WWA). W latach 2013-2015 prowadzono dodatkowe badania 2 wskaźników z grupy węglowodorów aromatycznych: (benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu), których suma w poprzednich latach decydowała o obniżeniu stanu chemicznego. We wszystkich 3 latach stężenie średnioroczne tych wskaźników mieściło się już w stanie dobrym. W stanie dobrym był również benzo(g,h,i)perylen w 2016 roku, drugi wskaźnik (indeno(1,2,3-cd)piren) jest nienormowany nowym rozporządzeniem.

Ze względu na zaostrenie normy dla benzo(a)pirenu **stan chemiczny w 2016 roku oceniono jako poniżej dobrego.**

- **Ocena obszaru chronionego wrażliwego na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych** – obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych- **OSN Jabłonka**.

Omówienie zasad wyznaczania OSN w woj. podlaskim oraz zadań kontrolnych i monitoringowych WIOŚ zawiera rozdział 8: Działania monitoringowe i kontrolne WIOŚ na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN) wyznaczonych na terenie powiatu zambrowskiego.

W 2016 roku oceny wód, na obszarach chronionych narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, dokonano zgodnie z rozporządzeniem MŚ dnia 23.12.2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241 poz. 2093). Poprzednie badanie w tym zakresie prowadzono w latach: 2013 i 2015.

Wyznaczona Rozporządzeniem Dyrektora RZGW Warszawa do badań jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych, jednolita część wód powierzchniowych w powiecie zambrowskim – **JCW P Jabłonka**, wg badań z lat: 2013, 2015 i 2016:

- w 2013 roku (badana tylko w ppk Konopki-Koziki):

- **nie kwalifikowała się jako wody zanieczyszczone związkami azotu ze źródeł rolniczych** -nie wystąpiła wartość maksymalna azotanów >50 mg NO₃/l);

- **kwalifikowała się jako wody zagrożone zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych** (zanotowana wartość maksymalna azotanów – 41,6 mg NO₃/l, nieznacznie przekraczała wyznaczoną wielkość graniczną (wody zagrożone od 40 do 50 mg NO₃/l);

- **uznana została za zagrożoną eutrofizacją** (przekroczone zostały wartości graniczne wskaźników eutrofizacji, powyżej których występuje zagrożenie eutrofizacją: dla azotu ogólnego – 6,36 mg N/l (dop. 5,5 mg N/l), azotanów – 21,7 mg NO₃/l (dop. 10 mg NO₃/l) i fosforu ogólnego – 0,43 mg P/l (dop. 0,25 mg P/l);

- w 2015 roku (badana w 2ppk: powyżej Zambrowa: Wola Zambrowska i poniżej Zambrowa: Konopki-Koziki)

- **nie kwalifikowała się jako wody zanieczyszczone związkami azotu ze źródeł rolniczych** -nie wystąpiła wartość maksymalna azotanów >50 mg NO₃/l; Stężenie max. wyniosło odpowiednio: powyżej i poniżej Zambrowa – 40,7 i 36,7 mg NO₃/l.

- **kwalifikowała się jako wody zagrożone zanieczyszczeniem azotem ze źródeł rolniczych**. Zanotowana wartość maksymalna azotanów w ppk Wola Zambrowska – 40,7 mg NO₃/l, minimalnie przekraczała wyznaczoną wielkość graniczną od 40 do 50 mg NO₃/l); w ppk Konopki-Koziki maksymalna wartość azotanów (36,7 mg NO₃/l) nie przekraczała tej granicy i była niższa niż notowana w 2013 roku;

- **uznana została za zagrożoną eutrofizacją** (przekroczone zostały wartości graniczne wskaźników eutrofizacji, powyżej których występuje zagrożenie eutrofizacją): w ppk Wola Zambrowska - dla azotu ogólnego – 5,2 mg N/l (dop. 5 mg N/l) i azotanów 12,3 (dop. 10 mg N-NO₃/l), w ppk Konopki-Koziki – dla fosforu ogólnego – 0,37 mg P/l (dop. 0,25 mg P/l).

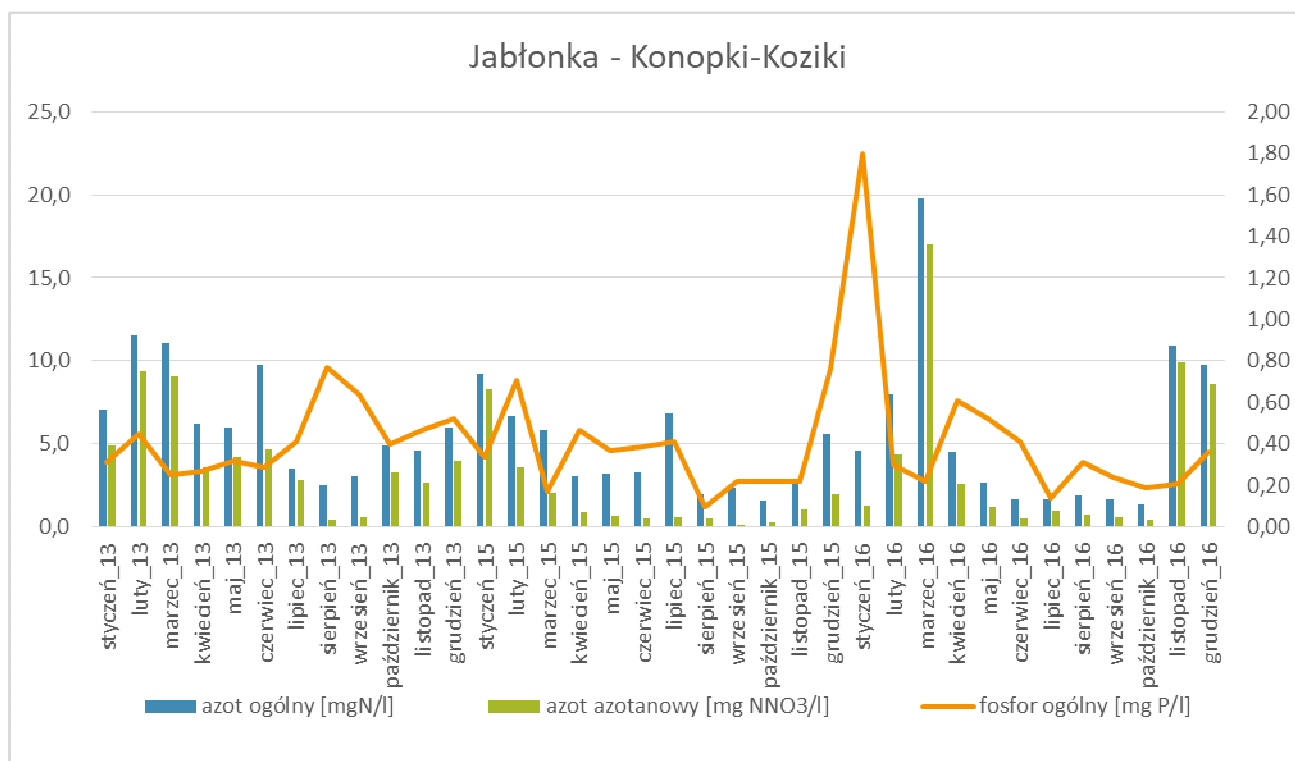
- w 2016 roku (badana tylko w ppk Konopki-Koziki):

- **kwalifikowała się jako wody zanieczyszczone związkami azotu ze źródeł rolniczych** (wartość maksymalna azotanów >50 mg NO₃/l) – wartość maksymalna dla azotanów wyniosła **75,3 mg NO₃/l**;

- **kwalifikowała się jako wody zagrożone zanieczyszczeniem azotem ze źródeł rolniczych** (wielkość graniczna od 40 do 50 mg NO₃/l) - Zanotowana wartość maksymalna azotanów **75,3 mg NO₃/l** była zdecydowanie wyższa od notowanej w 2015 roku - 36,7 mg NO₃/l i w 2013 roku – 41,6 mg NO₃/l;

- **uznana została za zagrożoną eutrofizacją** (przekroczone zostały wartości graniczne wszystkich wskaźników eutrofizacji): wartości średnioroczne wynosiły (w nawiasach podano wartość dopuszczalną): azotany -17,8 mg NO₃/l (10 mg NO₃/l), azot ogólny – 5,7 mg N/l (5 mg N/l), azot azotanowy – 4,0 mg N-NO₃/l (2,2 mg N-NO₃/l), fosfor ogólny –0,44 mg P/l (0,25 mg P/l);

Stwierdzone w 2016 roku maksymalne stężenia zanieczyszczeń biogenych były wyższe niż notowane w badaniach z lat: 2013 i 2015:

Należy zaznaczyć, że punkt pomiarowy Jabłonka-Konopki-Koziki leży poniżej zrzutów ścieków z dwóch bardzo dużych oczyszczalni (komunalnej i przemysłowej) w Zambrowie oraz z oczyszczalni w Porytem Jabłoni. JCWP Jabłonka jest więc pod wpływem dużej presji zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych: duży, w stosunku do przepływu w rzece, zrzut zanieczyszczeń z oczyszczalni w Zambrowie (komunalna o RLM – 55477 i mleczarska o RLM: 28333). Nakładają się tu trzy znaczne presje: rolnicza, komunalna i przemysłowa.

Biorąc pod uwagę wszystkie składowe oceny – **STAN WÓD w JCWP Jabłonka oceniono jako ZŁY.**

Szczegółowe wyniki badania wód w województwie podlaskim wraz z ich omówieniem, zamieszczone są na stronie www.wios.bialystok.pl w zakładce - Publikacje.

Wnioski:

1. Stan ekologiczny JCWP Jabłonka oceniono jako **umiarkowany** w 5 stopniowej skali tj. od stanu bardzo dobrego, poprzez dobry, umiarkowany, słaby do złego. Na wynik oceny wpłynęły zarówno wyniki badania elementów biologicznych jak również wskaźników fizykochemicznych, w tym stężenia związków azotu i fosforu. Wskaźniki biogenne były widocznie gorsze jak w badaniach prowadzonych w poprzednim cyklu Państwowego Monitoringu Środowiska, obejmującym lata 2010-2015.
2. Badania wg wskaźników **stanu chemicznego** JCWP Jabłonka wykazały stan **poniżej dobrego**. Zdecydował o tym jeden wskaźnik, wyznaczony jako wiodący dla grupy węglowodorów aromatycznych (WWA)– benzo(a)piren.

3. Wyznaczoną przez RZGW Warszawa jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie azotanami ze źródeł rolniczych JCWP Jabłonka uznano za podatną na eutrofizację. Ponadto w 2016 roku stwierdzono tu, po raz pierwszy od 2013 roku, stężenia maksymalne azotanów przekraczające granice wyznaczoną dla wód zanieczyszczonych związkami azotu ze źródeł rolniczych. W stosunku do badań z lat 2013 i 2015 związki azotu mają tendencję wzrostową.
4. STAN JCWP Jabłonka, ze względu na niską ocenę stanu ekologicznego i stanu chemicznego oraz ze względu na niespełnienie wymagań wyznaczonych dla obszarów chronionych (OSN), oceniono jako ZŁY.
5. W roku 2016r. nie odnotowano zdarzeń o charakterze poważnych awarii, mogących pogorszyć stan wód w rzekach na terenie powiatu zambrowskiego.

1.3.	Reakcje - Działalność kontrolna
-------------	--

Częstotliwość poboru próbek ścieków do badań i zakres ich badań określa Rozporządzenie MS z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2014 r. poz. 1800). Zarządzający oczyszczalniami mają obowiązek wykonywania badań próbek ścieków z częstotliwością i w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych. Inspektorzy WIOŚ w czasie kontroli prowadzą analizę wyników badania ścieków przedstawioną przez zarządzającego oczyszczalnią i na tej podstawie określają, czy warunki pozwolenia w zakresie ilości i jakości ścieków zostały dotrzymane.

Wykaz źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie powiatu zambrowskiego wg danych za 2016rok

Lp	Miejscowość, nazwa zakładu	Typ oczyszczalni	Uwagi
m. Zambrów (odbiornik bezpośredni – rz. Jabłonka dopływ rz. Gać dopływ Narwi)			
1	Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi Sp. z o. o. – Miejska oczyszczalnia ścieków w Nagórkach Jabłoń (położonej ok. 2km od północnych granic miasta Zambrowa). Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°30'18,6" Długość: N 52°59'39,32"	mechaniczno - biologiczna, BIOOXYBLOK, stawy biologiczne Przepustowość oczyszczalni wg projektu (m ³ /dobę): 4600 RLM: 53667	Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 15 marca 2023r. W roku 2016 oraz w pierwszej połowie roku 2017 oczyszczalnia ścieków zarządzana przez Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi Sp. z o. o. nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. Od 18.07.2017 roku trwała kontrola podmiotu w związku z ogólnopolskimi cyklami kontrolnymi: - ocena efektywności pracy oczyszczalni ścieków pod kątem wytycznych GIOŚ zawartych w programie „Ocena wykonania zadań KPOŚK przez aglomerację powyżej lub równe 2000 RLM, na dzień 31.12.2016r. tj. po roku od upływu terminów określonych w Traktacie Akcesyjnym; - ogólnokrajowy cykl kontrolny przestrzegania przez wytwórców komunalnych osadów ściekowych

			<p>przepisów ustawy z dnia 14.12.2012r. o odpadach (Dz. U. z 2013r., poz. 21 z późn. zm.).</p> <p>Przedmiot kontroli:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzenie przestrzegania wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków odprowadzanych z miejskiej oczyszczalni ścieków w Zambrowie w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego wydanego decyzją Starostwa Powiatowego w Zambrowie znak RI.6341.7.2013 z dnia 18.03.2013r. t.j. w okresie obowiązywania pozwolenia 03.04.2015r. - 02.04.2016r. i 03.04.2016r.-03.04.2017r. - gospodarka osadami ściekowymi w 2016r. <p>Do dnia 28 marca 2017 roku Zakład „EKO-STOK” Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok 50, 18-312 Rutki – Kossaki, <u>posiadał pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do urządzeń kanalizacji miejskiej oczyszczalni ścieków w Zambrowie, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego.</u> W okresie od 24.10.- 15.11.2016 roku przeprowadzono kontrolę zakładu „EKO – STOK” Sp. z o.o. w zakresie wyjaśnienia zarzutów, dotyczących nieprawidłowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postępowania z produktami mleczarskimi, przeznaczonymi do unieszkodliwienia; - postępowania z przyjmowanymi produktami z wytapiania tłuszczu; - postępowania z powstającymi odwarami i odsiewkami; - sposobu zagospodarowania powstających ścieków; - szczelności zbiorników na ścieki; - wybudowania nowego ujęcia wody. <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z pozwoleniem w zakładzie mogą powstawać ścieki technologiczne w ilości do 35 m³ na dobę – w ich skład wchodzi odsiaki z dostarczonego surowca, ścieki z odwadniania mączki, ścieki z mycia hal, ścieki z myjni samochodowej; - wszystkie ścieki są wywożone na oczyszczalnię ścieków w Zambrowie; - ilość odebranych z zakładu ścieków ustalono na podstawie faktur VAT za usługę asenizacyjną – <u>była ona wyższa od dopuszczalnej dobowej ilości powstających ścieków określonej w pozwoleniu;</u> Wydano zarządzenia pokontrolne.
2	<p>S.M. MLEKPOL w Grajewie, Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°15'40,5" Długość: N 52°59'27,5"</p>	<p>mechaniczno - biologiczna, osad czynny, PIX- do strącania związków fosforu osad czynny nadmierny odwadniany na wirówce dekantacyjnej i wykorzystywany rolniczo</p> <p>Przepustowość oczyszczalni wg projektu :</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane ważne bezterminowo.</p> <p>W listopadzie 2016 roku przeprowadzono kompleksową kontrolę w S.M. MLEKPOL w Grajewie, Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu zintegrowanym.</p> <p><u>Gospodarka ściekowa</u></p>

		<p>1700m³/dobę RLM: 28333</p> <p>Wody opadowe podczyszczane są na separatorze koalescencyjno-cyrkulacyjnym typu AWAS-SK i kolektorem o średnicy 350mm odprowadzane do Jablonki.</p>	<p>Ścieki przemysłowe i ścieki bytowe powstające na terenie zakładu oczyszczane są na zakładowej oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia pracuje w układzie technologicznym urządzeń wymienionych w pozwoleniu zintegrowanym. W 2016 roku na obiekcie nie stwierdzono awarii lub odstępstw od standardowego trybu pracy.</p> <p>Zakład w Zambrowie, w 2015 roku, wykonał 6 badań prób ścieków i przesłał do WIOŚ.</p> <p>W kontrolowanym okresie zakład wykonał więc wymaganą w ciągu roku ilość badań prób ścieków oczyszczonych. <u>Wszystkie jednostkowe wyniki pomiarów były niższe od dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu zintegrowanym.</u></p>
m. Długobórz (odbiornik bezpośredni – rz. Prątnik dopływ Jablonki , dopływ rz. Gać, dopływ Narwi)			
3	<p>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Długoborzu</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°14'15,93" Długość: N 52°56'25,96"</p>	<p>mechaniczno – biologiczna typu ELJOT – 50</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład uzyskał nowe pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.12.2025r.</p> <p>W roku 2016 oraz w pierwszej połowie roku 2017 oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Długoborzu nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
m. Poryte Jabłoń (odbiornik bezpośredni – rz. Jabłonka dopływ rz. Gać dopływ Narwi)			
4	<p>Oczyszczalnia ścieków w Porytem Jabłoni - Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Energetyki Ciepłej w Wysokiem Mazowieckiem(od 01.07.2012r.)</p>	<p>mechaniczno-biologiczna BIOCLAR EG50 z osadem czynnym</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiadał pozwolenie wodnoprawne ważne do 12.12.2016r. Nową decyzją z dnia 12.12.2016 roku pozwolenie na wprowadzanie ścieków do wód płynących rzeki Jabłonki zostaje udzielone do dnia 15.12.2026 roku.</p> <p>W 2016 roku i w pierwszej połowie 2017 roku Oczyszczalnia ścieków w Porytem Jabłoni nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
5	<p>Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Starym Laskowcu</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°18'19,35" Długość: N 52°57'5,48"</p>	<p>mechaniczno-biologiczna</p> <p>$Q_{sr.dobowe} = 167 \text{ m}^3/\text{dobę}$</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.07.2025r.</p> <p>W roku 2016 oraz w pierwszej połowie roku 2017 oczyszczalnia ścieków komunalnych w Starym Laskowcu nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
m. Osowiec – rów melioracyjny			
6	<p>Szkoła Podstawowa w Osowcu gm. Zambrów - oczyszczalnia przyszkolna</p>	<p>mechaniczno-biologiczna</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiadał pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.03.2017r. Nową decyzją z dnia 21.03.2017 roku pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód zostało udzielone do dnia 15.03.2027 roku.</p> <p>W roku 2016 oraz w pierwszej połowie roku 2017 oczyszczalnia ścieków komunalnych przy Szkole Podstawowej w Osowcu nie była kontrolowana pod</p>

			kątem przestrzegania wymagań zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.
m. Czerwony Bór – (odbiornik bezpośredni - rów melioracyjny dopływ rz. Gać , dopływ Narwi)			
7	Pomorska Instytucja Gospodarki Budżetowej „POMERANIA” w Czarnem Oddział w Czerwonym Borze - oczyszczalnia w Czerwonym Borze	mechaniczno – biologiczna systemu BIOGEST z reaktorem SBR Przepustowość oczyszczalni wg projektu: 455 m ³ /dobę RLM < 2000	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31 grudnia 2018 r.</p> <p>W okresie od 13.10.-25.11.2016 roku przeprowadzono kontrolę sprawdzającą stan eksploatacyjny oczyszczalni ścieków w Czerwonym Borze, w związku z prośbą o podjęcie interwencji w sprawie wystąpienia przykrych zapachów, emitowanych z oczyszczalni ścieków oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych ściekami odpływającymi z oczyszczalni.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - w trakcie kontroli (w dniu 13.10.2016r.) podczas trwającego zrzutu ścieków stwierdzono, w początkowej fazie, odpływ osadu razem ze ściekami. Przyczyną były niewłaściwe parametry nastawu turbiny natleniającej ścieki; - w pobranej w trakcie p/w zrzutu ścieków próbce stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń: ChZT_{Cr} i zawiesiny ogólnej; - w dniu oględzin pod względem eksploatacyjnym wszystkie urządzenia oczyszczalni były sprawne; - inspektorzy WIOŚ nie odczuli przykrych zapachów ani fetorów, zarówno przy wylocie kolektora zrzucającego ścieki, jak też wzdłuż rowu melioracyjnego odbierającego ścieki z oczyszczalni ani na terenie miejscowości Bacze Mokre (skąd pochodziła skarga); - w rowie melioracyjnym odprowadzającym ścieki nie stwierdzono obecności grzyba ściekowego ani osadu ściekowego; - podczas kolejnych oględzin na terenie oczyszczalni (w dniach: 09 i 17.11.2016r.) stwierdzono, że odpływające ścieki były klarowne; - w pobranej próbie ścieków nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym; - stwierdzono brak przykrych zapachów lub fetoru przy wylocie kolektora i wzdłuż rowu melioracyjnego odbierającego ścieki; - na dnie i brzegach rowu melioracyjnego odbierającego ścieki nie stwierdzono zalegania osadu; - w karcie pracy oczyszczalni zawarta była informacja o dwukrotnej awarii pompy osadu nadmiernego i przesunięciu czasu zrzutu ścieków z oczyszczalni, oraz o awarii sterowania turbiną napowietrzającą ścieki. <p><u>Pozostałe ustalenia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zrzut ścieków z oczyszczalni odbywa się raz na dobę i trwa ok 45-50 minut; - zrzut ścieków jest opomiarowany;

			<ul style="list-style-type: none"> - badania ścieków w okresie obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego były wykonywane przez akredytowane laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownię w Łomży; - wykonana została wymagana pozwoleniem ilość badań prób ścieków; - w zbadanych próbkach ścieków oczyszczonych nie stwierdzono przekroczeń wartości wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym; - na bieżąco prowadzony jest dziennik pracy oczyszczalni. <p>Wydano zarządzenia pokontrolne, dokonano pouczenia.</p>
m. Mężenin - (odbiornik bezpośredni rz. Mężynianka dopływ Narwi)			
8	<p>Oczyszczalnia Gminy Rutki w Mężeninie eksploatowana przez Wodociągi Wiejskie Sp. z o.o. w Łomży do 30.06.2017 roku.</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°28'19,57" Długość: N 53°5'47,29"</p>	<p>mechaniczno-biologiczno-chemiczna z osadem czynnym oraz komorą denitryfikacji, z instalacją do redukcji fosforu – PIX (nie użytkowaną) oraz z instalacją do odwadniania osadów typu DRAIMAD-osady po wysuszeniu wywożone są na składowisko dla gminy Śniadowo</p> <p>$Q_{sr.dobowe} = 460 \text{ m}^3/\text{dobę}$</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.01.2026r.</p> <p>W okresie od 15.-25.04.2016 roku przeprowadzono kontrolę sprawdzenia zasadności wniosku w sprawie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Mężeninie i przestrzegania wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni w Mężeninie w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego, tj. w okresie 01.01.2013r.-31.12.2015r.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni odbywa się okresowo, raz na dobę przez 30 minut; Osad nadmierny po stabilizacji i odwodnieniu wywożony jest na gminne składowisko odpadów położone w obrębie miejscowości Ratowo Piotrowo k/ Śniadowa; - w okresie objętym kontrolą została wykonana wymagana pozwoleniem ilość badań prób ścieków oczyszczonych; - w zbadanych próbach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym; - ilość odprowadzanych z oczyszczalni ścieków jest opomiarowana; <p>W okresie objętym kontrolą średnia dobowo ilość odprowadzanych ścieków z oczyszczalni do środowiska nie przekraczała ilości ustalonej w pozwoleniu wodnoprawnym.</p> <p><u>Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.</u></p> <p>Z dniem 01.07.2017 roku Gmina Rutki przejęła od Wodociągów Wiejskich Sp. z o.o. w Łomży eksploatację urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy, będzie również prowadzić eksploatację oczyszczalni ścieków w Mężeninie i Gradach Woniecko.</p>
m. Grądy Woniecko (odbiornik bezpośredni - rów melioracyjny dopływ Narwi)			
9	Oczyszczalnia Gminy Rutki	mechaniczno-biologiczna	Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne

	<p>w Grądach Woniecko eksploatowana przez Wodociągi Wiejskie Sp. z o.o. w Łomży</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°24'42,61" Długość: N 53°9'0,48"</p>	<p>z osadem czynnym oraz komorą denitryfikacji i defosfatacji oraz instalacją do odwadniania osadów typu DRAIMAD, osady po odwodnieniu wywożony na składowisko gminy Śniadowo.</p> <p>$Q_{sr.dobowe} = 165 \text{ m}^3/\text{dobę}$</p>	<p>do 31.12.2025r.</p> <p>W okresie od 08.-21.12.2016 roku przeprowadzono kontrolę oczyszczalni pod kątem sprawdzenia przestrzegania wymagań jakości odprowadzanych z oczyszczalni ścieków, w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego tj. w okresie 01.01.2013r.-31.12.2015r.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wszystkie urządzenia w czasie przeprowadzanej kontroli były sprawne; - zrzut ścieków odbywa się całodobowo; - w okresie objętym kontrolą wykonano wymaganą pozwoleniem ilość badań prób ścieków; - w okresie objętym kontrolą w zbadanych próbach ścieków nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym; - ilość odprowadzanych ścieków z oczyszczalni do rowu melioracyjnego, dopływu rzeki Narew nie przekraczała średniej dobowej ilości określonej w pozwoleniu; - <u>stwierdzono, że gmina nie przedkłada wyników badań ścieków do Starosty Zambrowskiego i do WIOŚ Białystok Delegatura w Łomży;</u> - prowadzona jest ewidencja wytwarzanych na oczyszczalni odpadów; <p>Wydano zarządzenie pokontrolne.</p>
--	---	--	---

Ścieki odprowadzane do ziemi:

m. Grzymały			
1	<p>Tłocznia gazu ziemnego Zambrów</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°11'03,804" Długość: N 52°56'21.156"</p>	<p>Mechaniczno-biologiczna typu AWAS MB300 o przepustowości 5 $\text{m}^3/\text{dobę}$</p> <p>Przepustowość oczyszczalni wg projektu ($\text{m}^3/\text{dobę}$): 5 RLM: 30</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane ważne na czas nieokreślony.</p> <p>W roku 2016 oraz w pierwszej połowie roku 2017 oczyszczalnia ścieków przy Tłoczni gazu ziemnego w Zambrowie nie była kontrolowana.</p> <p>Przesyłane wyniki badań automonitoringowych <u>nie wykazały przekroczeń</u> dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
m. Srebrna			
2	<p>Oczyszczalnia przy Szkole Podstawowej w Srebrnej</p> <p>Lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: Szerokość: E 22°08'23" Długość: N 53°53'16"</p>	<p>Mechaniczno biologiczna typu kompaktowego BIOPAN 18 o przepustowości 2,3-3 m^3/d</p> <p>$Q_{sr.dobowe} = 2,715 \text{ m}^3/\text{dobę}$ RLM: 18</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 30 kwietnia 2023 roku.</p> <p>W roku 2016 oczyszczalnia ścieków komunalnych przy Szkole Podstawowej w Srebrnej nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania decyzji zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p> <p>W okresie od 24.-30.03.2017 roku przeprowadzona została kontrola sprawdzająca przestrzeganie wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków odprowadzanych do ziemi w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego tj. w okresie 22.05.2013r. – 21.05.2016r.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p>

			<ul style="list-style-type: none"> - ścieki oczyszczane odprowadzane są do gruntu za pomocą czterech studni chłonnych i drenażu; - oczyszczalnia nie jest wyposażona w urządzenie do pomiaru ścieków; - w okresach objętych kontrolą ilość odprowadzanych ścieków nie przekraczała dopuszczalnej dobowej ilości ustalonej w pozwoleniu; - kontrola wykazała, że nie jest realizowany obowiązek wykonywania badań próbek ścieków. Szkoła Podstawowa w Srebrnej od czasu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego do dnia kontroli nie wykonywała badań ścieków oczyszczonych wprowadzanych do ziemi. W związku z tym wyliczono ładunki zanieczyszczeń wprowadzonych do środowiska w analizowanym okresie i naliczono karę pieniężną za nieprzestrzeganie warunków pozwolenia wodnoprawnego. Zgodnie z art. 308 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony Środowiska (j.t. Dz. U. 2016 poz. 672 z późn. zm.) wojewódzki inspektor ochrony Środowiska nie wszczął postępowania w sprawie wymierzenia kary, ponieważ jej wysokość nie przekroczyła 800zł. Wydano więc tylko zarządzenia pokontrolne i dokonano pouczenia.
m. Zakrzewo Stare			
3	Urząd Gminy w Zambrowie – oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej w Zakrzewie Starym	Urządzenia oczyszczalni: osadnik gnilny wraz z kolektorami, studzienkami, przepompownią, pompą tłoczną, pole filtracyjne piaskowe.	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31. 07. 2019r.</p> <p>W 2016 roku oczyszczalnia ścieków komunalnych przy Szkole Podstawowej w Starym Zakrzewie nie była kontrolowana. W okresie od 24.-30.03.2017 roku przeprowadzono kontrolę oczyszczalni ścieków pod kątem przestrzegania wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków przy Szkole Podstawowej w Starym Zakrzewie do ziemi, w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego tj. w okresie 12.09.2013r.-11.09.2016r.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni do ziemi jest okresowy; - wyniki pomiarów ilości i jakości ścieków odprowadzanych do rowu melioracyjnego z oczyszczalni <u>nie były przekazywane</u> Staroście Zambrowskiemu i do WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Łomży; - w trakcie przeprowadzonych w czasie kontroli oględzin stwierdzono, że wszystkie urządzenia przyszkolnej oczyszczalni ścieków były sprawne pod względem eksploatacyjnym. - w kontrolowanym okresie podmiot wykonywał wymaganą pozwoleniem wodnoprawnym ilość badań prób ścieków; - stwierdzono, że w okresach objętych kontrolą ilość odprowadzanych ścieków nie przekraczała

			dopuszczalnej średniej dobowej ilości ścieków ustalonej w pozwoleniu; - w trakcie analizowania wyników jakości odprowadzanych ścieków za okres 12.09.2015r.-31.12.2015r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń dla wskaźnika - zawiesina ogólna. Wydano zarządzenia pokontrolne, dokonano pouczenia.
--	--	--	---

Wyniki badań automonitoringowych ilości i jakości ścieków oczyszczonych wskazują na skuteczną pracę obiektu jakim jest odprowadzająca ścieki do Jabłonki oczyszczalnia komunalna dla Zambrowa. Również dobre parametry miały ścieki odprowadzane z oczyszczalni mleczarskiej w Zambrowie, a także z dwóch oczyszczalni gminy Rutki. Problemy z dotrzymywaniem warunków pozwolenia wodnoprawnego stwarzała natomiast zmodernizowana i rozbudowana oczyszczalnia Pomorskiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „POMERANIA” Oddział w Czerwonym Borze. W czerwcu 2015 roku podmiotowi wymierzono karę administracyjną za przekroczenia warunków odprowadzania ścieków do środowiska. Podmiot zrealizował otrzymane zarządzenia, przeprowadził przegląd i konserwację urządzeń elektromechanicznych będących na wyposażeniu oczyszczalni, co przyczyniło się do poprawy wydajności pracy urządzeń. Potwierdzają to przesyłane od tego czasu wyniki analizy ścieków oczyszczonych.

Na terenie powiatu zambrowskiego znajdują się liczne **przydomowe oczyszczalnie ścieków**, odprowadzające betonowymi wylotami ścieki bytowe do wód powierzchniowych płynących (rz. Jabłonka i rz. Mały Brok) oraz do ziemi (rów melioracyjny). Pozwolenie wodnoprawne na ścieki odprowadzane z tych oczyszczalni ważne jest do 31 grudnia 2021 roku.

Podstawowym działaniem w zakresie ochrony wód w powiecie zambrowskim jest kontrola nad prawidłowym działaniem oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej. W związku z niewielkim stopniem skanalizowania powiatu istotną sprawą jest budowa szczelnych, wybieralnych zbiorników z zapewnieniem kontrolowanego wywozu ścieków dla mieszkańców i obiektów nie objętych zbiorowym systemem oczyszczania ścieków. Pożądanym działaniem gmin byłoby opracowanie pełnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach oraz wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych łącznie z opracowaniem i wdrożeniem systemu kar za niedotrzymanie harmonogramu wywozu.

Na terenie powiatu zambrowskiego znajduje się znaczna ilość gospodarstw rolnych o skoncentrowanej produkcji zwierzęcej, które produkują duże ilości gnojowicy. Nawóz ten niewłaściwie przechowywany i wykorzystywany stanowi potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych. Część powiatu została wyznaczona przez RZGW Warszawa w 2012 roku jako Obszar Szczególnie Narażony na eutrofizację ze źródeł rolniczych tzw. OSN Jabłonka (omówienie w rozdziale 8).

1.4 Wody podziemne

Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia powiatu zambrowskiego w wodę do celów komunalnych i przemysłowych. W 2015 roku, w powiecie zambrowskim, pobrano na potrzeby gospodarki narodowej i ludności **5 086,1 dam³** wody i pobór ma tendencję wzrostową. Z powyższej ogólnej ilości - 2 117,1 dam³ (ok. 42 %) przypada na eksploatację sieci wodociągowej, w tym 1 922,3 dam³ przypada na eksploatację sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych. Tylko 7,7 % tj. 392 dam³ zużywa przemysł. Zużycie wody w rolnictwie i leśnictwie było takie samo jak w 2014 roku i wynosiło 2 577 dam³ (ok.51%). (dane GUS z roku 2015, brak danych z roku 2016).

Jednostka terytorialna	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku [dam ³] – GUS					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat zambrowski	3 785,4	3 854,6	4 769,9	4 862,0	5 013,4	5 086,1
PODLASKIE - ogółem	79 366,6	80 452,6	83 873,1	82 831,0	85 528,7	87 424,2

Monitoring wód podziemnych

Wydzielenie Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) i przeprowadzenie wstępnej oceny ich stanu zostało dokonane w 2004 roku przez **Państwowy Instytut Geologiczny (PIG)**. Państwowy Instytut Geologiczny, na zlecenie GIOŚ, prowadzi monitoring jakości wód podziemnych w sieci piezometrów leżących we wszystkich JCWPd. W 2016 roku PIG przeprowadził badania stanu chemicznego w ramach monitoringu diagnostycznego. Monitoring diagnostyczny wód podziemnych na terenie **powiatu zambrowskiego** zrealizowany został w **trzech punktach pomiarowo-kontrolnych**: punkt nr 237 leżący w Zambrowie gm. miejska w granicach JCWPd nr 51; punkt nr 1550 leżący w Rutkach gm. wiejska (JCWPd nr 51) oraz punkt nr 134 w Kołakach Kościelnych gm. wiejska (JCWPd – 51). Ocenę stanu chemicznego wody oparto na *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2016, poz. 85)*.

⇒ Wyniki badań wody pobranej z ujęcia w **Zambrowie**, na terenie zabudowy miejskiej, luźnej, ze studni wierconej o głębokości do stropu warstwy wodonośnej - 31 m, o napiętym charakterze zwierciadła, wskazują na III klasę wg wskaźników fizykochemicznych, **klasa końcowa – II**. Wodę z ujęcia zakwalifikowano do **dobrego stanu chemicznego**. O klasyfikacji zadecydowało stężenia żelaza (III klasa), zaliczanego do naturalnych wskaźników twardości wody.

⇒ Badanie wody z ujęcia zlokalizowanego w miejscowości **Kołaki Kościelne**, na terenie zabudowy wiejskiej, studnia wiercona o głębokości do stropu warstwy wodonośnej - 57,5m i napiętym charakterze zwierciadła. Stwierdzono tu **II klasę jakości wody** (brak wskaźników w klasach poniżej II), co wskazuje również na **dobry stan chemiczny**.

Klasyfikacja w obu ujęciach była taka sama jak w badaniach przeprowadzonych w 2012 roku.

Trzecie ujęcie wody, nie badane wcześniej, zlokalizowane w m. **Kołomyja gm. Rutki** na terenie zabudowy wiejskiej, to studnia wiercona o głębokości do stropu warstwy wodonośnej - 34 m i napiętym charakterze zwierciadła. Stwierdzono tu **III klasę czystości** ze względu na wskaźnik fizykochemiczny zaliczany do naturalnych - tlen (O₂). **Klasa końcowa – II – dobry stan chemiczny.**

Woda pobrana ze wszystkich trzech badanych ujęć w powiecie zambrowskim charakteryzowała się dobrym stanem chemicznym.

2. Powietrze

2.1 Presje - Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Powiat zambrowski charakteryzuje się stosunkowo niewielkim poziomem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ewidencja GUS obejmuje 12 kotłowni (w tym: 5 w miastach i 7 na terenach wiejskich), 26,4 km sieci ciepłej przesyłowej (większość, tj. 24,6 km w miastach) i 2,8 km połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów (GUS,2015; brak danych za 2016 rok).

Na terenie powiatu zambrowskiego znajdują się nieliczne punktowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. Są to głównie kotłownie emitujące zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania węgla, gazu ziemnego i paliw płynnych. Największe z nich zlokalizowane są na terenie Zambrowa. Są to: **Ciepłownia Miejska w Zambrowie i kotłownia SM „MLEKPOL” Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie**. Poza terenem miasta największe źródła emisji znajdują się na terenie **SGT EUROPOL GAZ Tłocznia Gazu Zambrów w Grzymałach**. Na terenie Zambrowa znajdują się również mniejsze obiekty takie jak: kotłownia olejowa „PROVITUS” S.C. Zakład w Zambrowie oraz kotłownia Szpitala Ogólnego w Zambrowie. Poza Zambrowem źródła emisji zanieczyszczeń, powstających w procesach energetycznego spalania paliw znajdują się w Pomorskiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „POMERANIA” Oddział w Czerwonym Borze - dawniej Podlaska Instytucja Gospodarki Budżetowej „BIELIK” w Czerwonym Borze i EKO STOK Górskie Ponikły. Pozostałe obiekty na terenie powiatu to niewielkie kotłownie o mocy 0,3-0,8 MW pracujące na potrzeby grzewcze szkół i instytucji (np. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Długoborzu) oraz piekarnie, ciastkarnie itp. Na terenie powiatu zlokalizowane są również obiekty emitujące zanieczyszczenia z procesów technologicznych. Największym źródłem tego typu jest **Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „BITUM” Sp. z o.o. w Zambrowie oraz Polski Asfalt Sp. z o.o. w Pruszkowie - Wytwórnia Mas Bitumicznych w Zambrowie**. Wytwórnie emitują do powietrza zanieczyszczenia pyłowe (pył krzemowy) i gazowe (CO, NO_x, węglowodory), powstające w procesie produkcji mas asfaltowych do budowy dróg. Źródła technologiczne występują również, obok źródeł energetycznych, w zakładach branży przetwórstwa mięsnego. Na terenie powiatu znajdują się ponadto niewielkie zakłady rzemieślnicze, o znaczeniu lokalnym, emitujące zanieczyszczenia z procesów technologicznych (lakiernie, warsztaty samochodowe, stolarnie), o niewielkim zasięgu oddziaływania.

Zlokalizowane na terenie powiatu zambrowskiego obiekty emitujące zanieczyszczenia do powietrza różnią się znacznie wielkością i stopniem oddziaływania na środowisko. W części z nich oddziaływanie na środowisko ograniczane jest poprzez stosowanie **urządzeń odpylających**. Są to: Ciepłownia Miejska w Zambrowie, PRD BITUM Sp. z o.o. w Zambrowie, Pomorska Instytucja Gospodarki Budżetowej „POMERANIA” Oddział w Czerwonym Borze, Spółdzielnia Mieszkaniowa „NAREW” w Grądach Woniecko. W innych spalane jest paliwo w mniejszym stopniu oddziałujące niekorzystnie na środowisko:

- gaz ziemny – turbiny i kotłownie SGT EUROPOL GAZ Tłocznia Gazu Zambrów oraz Kotłownia Zakładu Mleczarskiego w Zambrowie

- olej opałowy - kotłownia „PROVITUS” S.C. Zakład w Zambrowie.

Pozostałe niewielkie kotłownie, opalane głównie węglem kamiennym i drewnem oraz olejem opałowym, nie są wyposażone w urządzenia ochrony atmosfery.

Emisja z głównych źródeł zanieczyszczeń (wg danych GIOŚ)

W tabelach 2.1 –2.3 zestawiono wielkości emisji pochodzącej z głównych źródeł dla 2016 roku, pozyskanych z **bazy emisji zanieczyszczeń do powietrza**, powstałej w wyniku realizacji projektu „Zgromadzenie danych emisyjnych wraz z oceną ich poprawności i kompletności” przez firmę ATMOTERM S.A., na zamówienie GIOŚ. Wg danych zgromadzonych w tej bazie:

- w **emisji pochodzącej ze źródeł punktowych** największy udział mają: dwutlenek azotu oraz dwutlenek siarki. Mniejszy jest udział zanieczyszczeń pyłowych, natomiast udział niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku oraz benzo(a)pirenu jest niski.

- największy udział w emisji pyłów drobnych i bardzo drobnych ma sektor spalania paliw poza przemysłem, co oznacza między innymi, że emisje pochodzą z ogrzewania indywidualnego budynków (**emisja powierzchniowa**). Największy udział w **emisji powierzchniowej** mają: zanieczyszczenia pyłowe, dwutlenek siarki, niemetanowe lotne związki organiczne oraz tlenki azotu. Niski jest udział amoniaku oraz benzo(a)pirenu. W emisji powierzchniowej wyraźnie dominuje jednak tlenek węgla.

Tabela 2.1. Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych w powiecie zambrowskim w 2016 roku

Emisja punktowa [Mg/rok]								
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO _x	NO ₂	NMLZO*	NH ₃
powiat zambrowski	21,36	17,09	0,0244	93,57	0	195,2	0,12	0

*niemetanowe lotne związki organiczne

Tabela 2.2. Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych w powiecie zambrowskim w 2016 roku

Emisja powierzchniowa [Mg/rok]									
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO _x	NO ₂	NMLZO*	NH ₃	CO
powiat zambrowski	382,683	376,792	0,183	361,944	103,350	10,335	451,030	1,945	4246,8

*niemetanowe lotne związki organiczne

- w **emisji pochodzącej z transportu drogowego** (Tabela 2.3.) największy udział poza dominującym tlenkiem węgla mają: zanieczyszczenia pyłowe, tlenki azotu oraz niemetanowe lotne związki organiczne. Niski jest udział

dwutlenku siarki oraz benzo(a)pirenu. Bilans wskazuje, że emisja z transportu drogowego ma znaczący udział w całkowitej emisji w powiecie zambrowskim.

Tabela 2.3. Wielkość emisji pochodzącej z transportu drogowego w powiecie zambrowskim w 2016 roku

Drogi krajowe [Mg/rok]							
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO ₂	NMLZO	CO
powiat zambrowski	64,08	59,16	0,0002	1,96	163,07	43,4	121,77
Drogi wojewódzkie [Mg/rok]							
powiat zambrowski	2,52	2,32	0	0,07	4,52	1,16	5,54
Drogi gminne i powiatowe [Mg/rok]							
powiat zambrowski	18,0	16,42	0	0,46	17,84	2,66	49,29

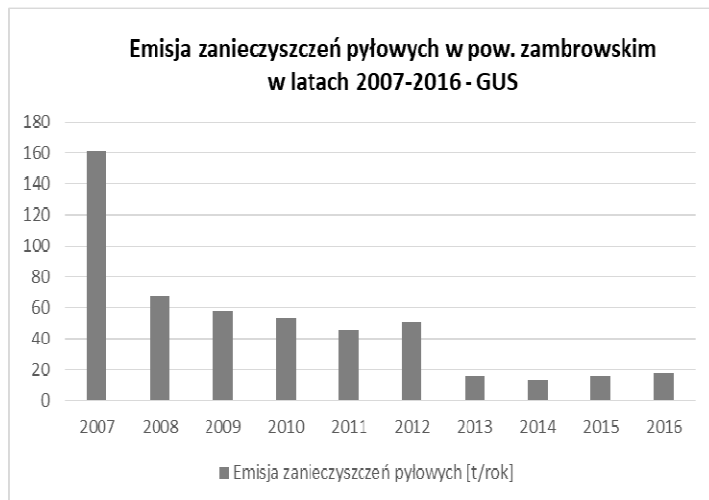
W powiecie zambrowskim natężenie ruchu kołowego (poza drogą S8) pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Gorsza sytuacja występuje w pasie drogi krajowej S8, która jest przebudowywana na dwupasmową drogę ekspresową. Rocznie jeździ po niej ok. 6 milionów pojazdów, w tym ok. 1 milion samochodów ciężarowych, które są źródłem emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy. Pogarsza to znacznie stan środowiska, co skutkuje wyłączeniem użytków rolnych znajdujących się wzdłuż drogi krajowej z ekologicznej produkcji rolnej.

Emisja z zakładów szczególnie uciążliwych (wg danych GUS):

Według danych GUS, pozyskiwanych z **zakładów szczególnie uciążliwych** leżących na terenie powiatu zambrowskiego, największa ilość **zanieczyszczeń gazowych** przypada na dział wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę. Emisja tych zanieczyszczeń w 2016 roku w powiecie zambrowskim stanowiła ok. 11% emisji gazowej w woj. podlaskim. Największy udział w emisji zanieczyszczeń gazowych miał dwutlenek węgla.

Tabela 2.4. Emisja z zakładów szczególnie uciążliwych w pow. zambrowskim w 2016 roku- dane GUS

Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku [Mg/rok]					
Jednostka terytorialna	ogółem	dwutlenek siarki	tlenki azotu	tlenek węgla	dwutlenek węgla
Powiat zambrowski	236 186	81	208	434	235 213
PODLASKIE	2 208 086	2 905	2 364	2 779	2 199 008
Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku [Mg/rok]					
	ogółem	w tym ze spalania paliw		krzemowe	
Powiat zambrowski	17	16		0	
PODLASKIE	815	549		27	

W ostatnich latach wyraźnie obniżyła się emisja **zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych**. W 2016 roku wyniosła ona 17 ton, w tym ponad 94% pochodziło ze spalania paliw (GUS,2016). Emisja pyłowa z większości kotłowni komunalnych i zakładowych jest skutecznie redukowana w urządzeniach odpylających. W 2016 roku 510 ton zanieczyszczeń pyłowych (96,8% zanieczyszczeń wytworzonych) było

zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do ich redukcji (GUS,2016).

Emisja zanieczyszczeń gazowych jest jednak ciągle wysoka, na co rzutuje głównie bardzo duża emisja dwutlenku węgla i brak urządzeń do redukcji tego zanieczyszczenia.

2.2. Stan - Monitoring imisji (na podstawie „Oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref woj. podlaskiego w 2016r.)

W 2016 roku na terenie powiatu zambrowskiego nie wykonywano pomiarów imisji zanieczyszczeń powietrza. Zgodnie z kryteriami wyznaczonymi ze względu na ochronę zdrowia ludzi przeprowadzono za 2016 rok ocenę jakości powietrza w Strefie Podlaskiej, do której należy powiat zambrowski.

Ocena za rok 2016 wykonana została w układzie stref, w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Strefy utworzone na potrzeby oceny jakości powietrza na terenie województwa podlaskiego.

Nazwa strefy	Kod strefy	Nazwy powiatów, z których składa się strefa
Strefa Podlaska	PL2002	<ol style="list-style-type: none"> 1. powiat białostocki 2. powiat grajewski 3. powiat łomżyński 4. powiat kolneński 5. powiat zambrowski 6. powiat wysokomazowiecki 7. powiat augustowski 8. powiat suwalski 9. powiat sejneński 10. powiat moniecki 11. powiat sokólski 12. powiat hajnowski 13. powiat bielski 14. powiat siemiatycki 15. powiat miasta łomża 16. powiat miasta Suwałki
aglomeracja podlaska	PL2001	<ol style="list-style-type: none"> 1. powiat miasta Białystok

Roczną ocenę jakości powietrza przeprowadzono w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których w prawie krajowym, określone zostały normatywne stężenia w postaci poziomów: dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych, ze względu na cele: ochronę zdrowia i ochronę roślin.

Ocenę w Strefie Podlaskiej wykonano:

- określając spełnianie kryteriów dotyczących **oceny zdrowia ludzi** dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM 10, pył PM_{2,5}, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, benzo(a)piren w pyle PM 10.
- określając spełnianie kryteriów dotyczących **oceny ochrony roślin** dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃ (określony współczynnikiem AOT 40).

W odniesieniu do każdej z wymienionych substancji, klasyfikacji strefy dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia. Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy, stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarach o najwyższych stężeniach danego zanieczyszczenia w strefie.

W tabeli 2.5. przedstawiono wykaz stanowisk wykorzystanych do przeprowadzenia oceny rocznej, a w tabelach: 2.6 i 2.7 przedstawiono klasy wynikowe poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w Strefie Podlaskiej ze względu na kryteria; ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin.

Tabela 2.5. Wykaz stanowisk pomiarowych wykorzystanych w ocenie rocznej dla Strefy Podlaskiej.

Strefa		Stacja pomiarowa		Cel oceny	Zanieczyszczenia biorące udział w ocenie	Inne metody oceny stosowane w strefie**	Powierzchnia strefy [km ²]	Ludność [tys.]
Nazwa strefy	Kod strefy	Adres stacji	Kod krajowy stacji					
Strefa Podlaska	PL2002	ul. Sikorskiego 48/94 Łomża	PdLomSikorsk	Ochrona zdrowia	SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x , PM10, PM2,5,	CO – 2, C ₆ H ₆ – 2, O ₃ – 1, PM10 – 1, PM2,5 – 1, NO ₂ – 1, SO ₂ – 1, B(a)P – 1	20 085	892,819
		ul. Pułaskiego 73 Suwałki	PdSuwPulaski		SO ₂ , NO ₂ , NO _x , CO, O ₃ , PM10, Pb, C ₆ H ₆ , Ni, Cd, As, B(a)P, PM2,5			
		Hajnówka ul. Wł. Jagiełły	PdHajnowkJag MOB		SO ₂ , NO ₂ , NO _x , NO, CO, O ₃ , PM10, PM2,5			
		Borsukowizna	PdBorsukowiz	Ochrona roślin	SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x , O ₃			

** - podano zanieczyszczenie i numer kolejny metody opisanej w tabeli poniżej:

Metody wykorzystane w ocenie, inne, niż pomiary w stałych punktach

Numer metody	Opis metody
1	Modelowanie
2	Szacowanie (analogia wyników do pomiarów wykonanych w innej strefie bądź w innym terminie)

Kryterium: Ochrona zdrowia ludzi:

Tabela 2.6. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie dla Strefy Podlaskiej za 2016rok, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu **ochrony zdrowia**

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ Poziom docelowy	O ₃ Cel długoterminowy	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5	PM 2,5 II faza
Strefa Podlaska	PL2002	A	A	A	A	A	A	A	D ₁	A	A	A	A	C	C1

Objaśnienia do tabel: 2.6 i 2.7:

A – poziom stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego;

C – poziom stężenia przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dozwolonej częstości przekroczeń dla przypadków, gdy są one określone), poziom docelowy, poziom celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszonego PM2,5 uwzględnia się dodatkowe kryterium – poziom dopuszczalny dla fazy II – C₁ - oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

D₁ - poniżej poziomu celu długoterminowego;

D₂ - powyżej poziomu celu długoterminowego;

PRZEKROCZENIA POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH

W klasyfikacji ze względu na kryterium – **ochrona zdrowia**, w Strefie Podlaskiej, w 2016 roku, stwierdzono ponownie, podobnie jak w latach 2011 – 2015, **przekroczenia normy pyłu zawieszonego PM2,5 dla roku** oraz wartości normowanych pyłu zawieszonego **PM2,5 dla II fazy**.

Z wykonanych przez WIOŚ Białystok pomiarów wynika, że obszarem przekroczeń wartości dopuszczalnych jest miasto Łomża. Wartości dopuszczalne pyłu zawieszonego **PM_{2,5}** dla II fazy, zostały przekroczone w Łomży i w Hajnówce. Obszary przekroczeń w większości pokrywają się z opracowanym i uchwalonym przez Sejmik Województwa Podlaskiego, Programem Ochrony Powietrza dla Strefy Podlaskiej.

Do klasy C zaliczono Strefę Podlaską ze względu na pozanormatywną wartość stężenia średniorocznego i stężenia średniorocznego dla II fazy, pyłu zawieszonego PM_{2,5} – dla kryterium: ochrona zdrowia.

Kryterium: Ochrona roślin:

Do klasyfikacji strefy ze względu na kryterium **ochrona roślin** wykorzystano wyniki ze stacji tła wiejskiego w Borsukowiznie. Jest to stacja automatyczna, **reprezentatywna dla obszaru całego województwa podlaskiego**. Wszystkie otrzymane serie pomiarowe spełniały wymagania jakości dla pomiarów intensywnych. Nie odnotowano przekroczeń dwutlenku siarki dla roku i pory zimowej oraz przekroczeń rocznego dopuszczalnego stężenia tlenków azotu – Strefę Podlaską **zakwalifikowano do klasy A**. Uwzględniając wyniki modelowania, pod względem dotrzymania poziomu docelowego ozonu Strefę Podlaską **zaliczono do klasy A**, a ze względu na niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego **ozonu**, strefie **nadano klasę D2**.

Tabela 2.7. Wynikowe klasy w Strefie Podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu **ochrony roślin**

Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych dla SO ₂ i NO _x				
Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy dwutlenek siarki		Symbol klasy tlenki azotu
		rok kalendarzowy	pora zimowa	
Strefa Podlaska	PL2002	A	A	A
Klasyfikacja stref z uwzględnieniem poziomów docelowych oraz celów długoterminowych dla ozonu				
Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy poziom docelowy		Symbol klasy poziom celu długoterminowego
		AOT 40		
Strefa Podlaska	PL2002	A		D2

PRZEKROCZENIA POZIOMÓW DOCELOWYCH I CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH

Art. 91a POŚ nakłada na Marszałka Województwa Podlaskiego obowiązek uwzględnienia w działaniach na rzecz ochrony środowiska dotrzymania poziomów docelowych i celów długoterminowych, określonych dla niektórych zanieczyszczeń.

- Na obszarze Strefy Podlaskiej w 2016 r. stwierdzono przekroczenie:

poziomów celów długoterminowych dla ozonu (AOT 40) (kryterium - ochrona roślin), kwalifikujące tę strefę do **klasy D2**

2.2.6. Wnioski końcowe

Ocena jakości powietrza za 2016 rok w Strefie Podlaskiej (ocena dotyczy jakości powietrza w powiecie zambrowskim) wykazała:

1. Przekroczenia norm jakości powietrza w odniesieniu do:

- stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża (kryterium – ochrona zdrowia);
- poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża i Hajnówka (kryterium – ochrona zdrowia).
- poziomów celów długoterminowych ozonu (kryterium - ochrona roślin);

2. Nie stwierdzono przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do następujących zanieczyszczeń:

- stężenia 24 – godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀. Wyniki modelowania rozkładu zanieczyszczeń pyłu PM₁₀ wskazują na ryzyko występowania przekroczenia dopuszczalnej liczby z przekroczeniem normy dobowej tylko w odniesieniu do północno – zachodniej części aglomeracji białostockiej (obszar o powierzchni około 1,05 km² zamieszkały przez 5 277 mieszkańców) i na sąsiadujący z nią niewielki obszar położony w strefie podlaskiej (obszar o powierzchni ok. 0,2 km² zamieszkały przez 31 osób). Wyniki modelowania wykorzystano w ocenie pomocniczo. Nie wpłynęły na ocenę strefy. Zgodnie z wytycznymi GIOŚ, ocenę przeprowadzono na podstawie pomiarów, spełniających wymagania jakości danych dla pomiarów intensywnych.
- stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM₁₀. Niższe wartości odnotowane w ostatnich latach (2013-2016) wynikały z łagodniejszych zim. Okres charakteryzował się wyjątkowo wysokimi temperaturami zimą, co skutkowało mniej intensywnym ogrzewaniem budynków i mniejszym zapyleniem powietrza. Z tego powodu odnotowano również mniejszą od dopuszczalnej - liczbę dni z przekroczeniami normy stężeń 24 – godzinnych pyłu PM₁₀.
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz metali w pyłe PM₁₀. Spadki stężeń pyłu PM₁₀ miały wpływ na niższe wartości benzo(a)pirenu, jednakże, że względu na powszechny problem przekraczania norm tego zanieczyszczenia w skali kraju oraz duży wpływ warunków meteorologicznych na poziomy stężenie, konieczne jest jego dalsze monitorowanie.
- poziomów dopuszczalnych i docelowych: dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu oraz ozonu.

3. Wyniki pomiarów wykonane przy użyciu laboratorium mobilnego w Hajnówce (Strefa Podlaska) wykazują na duże ryzyko przekroczenia norm zapylenia.

Prowadzenie monitoringu powietrza będzie kontynuowane przez WIOŚ w latach kolejnych. Zakres prowadzonych badań na poszczególnych stacjach pomiarowych, w miarę możliwości finansowych, będzie rozszerzany, a wykonywane oceny roczne planuje się wzmocnić metodami modelowania.

Na stronie WIOŚ w Białymstoku www.wios.bialystok.pl w zakładce → stan powietrza on-line można odnaleźć informacje o obowiązujących normach jakości powietrza, punktach pomiarowych zlokalizowanych w naszym regionie, wyniki badanych zanieczyszczeń oraz krótkie raporty.

Stan jakości powietrza w każdym regionie w kraju można sprawdzić na stronie www.powietrze.gios.gov.pl oraz za pomocą aplikacji mobilnej (na smartfony z systemem Android): „Jakość powietrza w Polsce” pobranej z Google Play.

2.3.	Reakcje - Działalność kontrolna
-------------	--

Kontrolowane przez Delegaturę w Łomży WIOŚ Białystok zakłady, znajdujące się na terenie powiatu zambrowskiego, charakteryzują się różnym stopniem oddziaływania na środowisko w zakresie zanieczyszczenia powietrza. W przypadku kotłowni są to najczęściej obiekty o niewielkiej mocy. Są one przeważnie zwolnione z obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza.

Największymi obiektami, dla których wymagane są pozwolenia na emisję, są:

- ZCiW Ciepłownia Miejska w Zambrowie
- SM „Mlekoop” Grajewo, Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie
- SGT EUROPOL GAZ Tłocznia Gazu Zambrów
- EKO STOK Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok
- PRD „BITUM” Sp. z o.o. w Zambrowie
- ASTALDI S.p.A. Oddział w Polsce. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Mężeninie
- RUBAU POLSKA Sp. z o.o.. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szumowie
- UNIBEP S.A. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szumowie

„Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi” Sp. z o.o. w Zambrowie

Spółka eksploatuje Ciepłownię Miejską w Zambrowie opalaną węglem kamiennym, pracującą na potrzeby grzewcze miasta Zambrowa. Ciepłownia pracuje w ruchu ciągłym. Wyposażona jest w 4 jednostki kotłowe o zróżnicowanej mocy :

- kocioł WR-2,5m nr 1 o mocy 2,9 MW
- kocioł WR-5 nr 3 o mocy 5,8 MW
- kocioł WRm-12 nr 4 o mocy 12,0 MW
- kocioł WRm-12 nr 5 o mocy 12,0 MW

W sezonie letnim eksploatowany jest kocioł WR-2,5 nr 1. Sporadycznie, w przypadku awarii, uruchamiany jest kocioł WR-5 nr 3. W sezonie grzewczym pracują głównie zmodernizowane kotły WRm-12 nr 5 lub WRm-12 nr 4. W razie potrzeby te kotły są wspomagane mniejszymi jednostkami (przy spadku temp. zewnętrznej poniżej -10°C).

Kotły zasilane są miałem węgla kamiennego. Kocioł WR-2,5m nr 1 wyposażony jest w II-stopniowy układ odpylania spalin (multicyklon MOS-4 i cyklodfiltr CE-2x710). Kotły WRm-12 nr 4 i WRm-12 nr 5 posiadają również II-stopniowy układ odpylania spalin (multicyklony MOS-20 i cyklodfiltry CE-2x710). Kocioł WR-5 nr 3 wyposażony jest w bateryjny odpylacz cyklonowy typu CE-4x900.

W 2016 roku nie była prowadzona kontrola WIOŚ w zakresie ochrony powietrza.

Zakład zobowiązany jest do prowadzenia pomiarów emisji zanieczyszczeń i przekazywania wyników do Delegatury WIOŚ 2-krotnie w ciągu roku. Zleca ich wykonanie firmie zewnętrznej posiadającej akredytację PCA. Przeprowadzone w 2016 roku pomiary (w lutym, listopadzie i grudniu) nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie, SM „MLEKPOL” Grajewo

ZPM w Zambrowie eksploatuje na potrzeby technologiczne i grzewcze kotłownię parową wyposażoną w 3 kotły parowe f-my LOOS zasilane gazem ziemnym GZ-50. Są to dwa kotły typu FH 5000 (kotły nr 1 i nr 2) o wydajności po 5 Mg pary/godz. każdy oraz kocioł typu UL-S-IE o wydajności 7 Mg pary/godz. Spaliny z kotłów odprowadzane są oddzielnymi emitorami o wysokości 30 m. n.p.t. ZPM w Zambrowie eksploatuje również

nagrzewnicę gazową SHG/MT-160 współpracującą z proszkownią mleka. Nagrzewnica wyposażona jest w palnik zasilany gazem ziemnym.

Zanieczyszczenia pyłowe (proszek mleczny) emitowane są do powietrza z emitora instalacji proszkowni mleka. Instalacja proszkowni wyposażona jest w pulsacyjny filtr tkaninowy TRH-A-45-150 zapewniający skuteczność odpylania powyżej 99%.

W 2016 roku nie była prowadzona kontrola WIOŚ w zakresie ochrony powietrza.

W 2016 roku, w ramach monitoringu emisji, pomiary zostały wykonane 2-krotnie (w maju i październiku). Dotyczyły źródeł technologicznych i źródeł energetycznego spalania paliw. Pomiary wykonane zostały przez firmę zewnętrzną posiadającą akredytację PCA. Nie wykazały one przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń emitowanych do powietrza dla wszystkich źródeł objętych pozwoleniem.

EKO STOK Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok

EKO STOK Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok prowadzi działalność w zakresie unieszkodliwiania padłych lub ubitych zwierząt lub odpadowej tkanki zwierzęcej. Posiada pozwolenie zintegrowane Na jej terenie znajduje się instalacja IPPC o zdolności przetwarzania odpadów 100 Mg/dobę.

Na terenie zakładu zlokalizowane są 2 linie produkcyjne (oddzielne dla odp. 1 i 3 kategorii). Substancje złowne powstające w procesie produkcyjnym usuwane są w biofiltrze dwukomorowym, z wypełnieniem z kory, jałowca i torfu.

Na terenie zakładu znajduje się 2 kotłownie technologiczne:

- wyposażona w 2 kotły parowe OKONOM FH 3000 o mocy 2,01 MW i wydajności pary 3,0 Mg/godz. Każdy. Kocioł nr 1 zasilany może być gazem płynnym propan-butan lub olejem opałowym lekkim. Kocioł nr 2 przystosowany jest wyłącznie do spalania oleju opałowego. Kotły nie są wyposażone w urządzenia ochrony atmosfery. W 2015 roku spalany był wyłącznie olej opałowy lekki.

- wyposażona w kocioł parowy ERm-8,0 zasilany miałem węgla kamiennego,

W 2016 roku nie była prowadzona kontrola WIOŚ w zakresie ochrony powietrza.

W ramach monitoringu emisji zakład zobowiązany jest do 2-krotnych w ciągu roku pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł wymienionych w pozwoleniu zintegrowanym. Pomiary prowadzone są przez akredytowaną firmę zewnętrzną. W 2016 roku (w czerwcu i listopadzie) w pomiarach nie stwierdzono przekroczeń standardów emisyjnych.

SGT EUROPOL GAZ Tłocznia Gazu Zambrów

Tłocznia Gazu w Zambrowie wchodzi w skład systemu gazociągu tranzytowego DN1400. Jej zadaniem jest sprężenie gazu do ciśnienia umożliwiającego pokonanie oparów hydraulicznych rurociągu na określonym odcinku. Maksymalna przepustowość tłoczni wynosi 4,11 mln Nm³/godz. Sprężanie gazu realizowane jest przez zespoły turbosprężarkowe napędzane turbinami gazowymi.

Do powietrza emitowane są zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania gazu w:

- zespół turbin gazowych – 3 turbiny gazowe GT 10 o mocy 25 MW każda, zasilanie gazem ziemnym, równocześnie pracują 2 turbiny (jedna pozostaje w rezerwie),

- kotłownia grzewcza – pracuje na potrzeby grzewcze i ciepłej wody użytkowej, wyposażona jest w 2 kotły VITOPLEX 100SX1 o mocy po 0,72 MW i 1 kocioł VITOGAS 100 o mocy 0,42 MW, zasilanie gazem ziemnym

- kotłownia technologiczna – dostarcza energię cieplną na potrzeby technologiczne tłoczni, wyposażona jest w 3 kotły VITOPLEX SX1 o mocy po 0,285 MW (pracują 2 kotły, trzeci pozostaje w rezerwie), zasilane gazem ziemnym.

W zakładzie eksploatowany jest również zespół agregatów prądotwórczych - wykorzystywany w stanach awaryjnych, wyposażony w 2 agregaty o mocy 800 kVA, każdy, zasilanie gazem ziemnym.

Wymagane prawem okresowe pomiary emisji (2 razy w ciągu roku) są prowadzone przez firmę zewnętrzną, której laboratorium posiada akredytację PCA. W przeprowadzonych w 2016 roku pomiarach nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Przedsiębiorstwo Budowy Dróg „BITUM” Sp. z o.o. w Zambrowie

Na terenie PBD „BITUM” przy ul. Sitarskiej w Zambrowie zlokalizowana jest instalacja do produkcji mas bitumicznych o wydajności 160 Mg mas/godzinę typu GLOBAL-160 firmy GLOBAL. Jest ona wyposażona w urządzenia odpylające o wysokiej skuteczności (filtry workowe). Instalacja pracuje wyłącznie w okresie dodatnich temperatur powietrza, od kwietnia do października. Instalacja wyposażona jest w II stopniowy system odpylania o wysokiej skuteczności, w skład którego wchodzi: separator wstępny + tkaninowy filtr workowy typu DuO o powierzchni filtracyjnej 663m².

W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży nie prowadziła kontroli zakładu w zakresie ochrony powietrza.

Pomiary, do których firma jest obowiązana w pozwoleniu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń. Pomiary te zostały przeprowadzone przez certyfikowaną firmę zewnętrzną, w ramach automonitoringu emisji.

ASTALDI S.P.A. Oddział w Polsce. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Mężeninie

Na potrzeby budowy drogi ekspresowej S8 od 2015 roku eksploatowana jest Wytwórnia Mas Bitumicznych w Mężeninie. Wytwórnia wyposażona jest w instalację do produkcji mas bitumicznych typu CB-350 F-my AMMANN o wydajności nominalnej 350 Mg masy/godz. Palnik instalacji zasilany jest miałem węgla brunatnego. Firma nie jest obowiązana do prowadzenia pomiarów automonitoringowych.

W czerwcu 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży przeprowadziła kontrolę WMB w Mężeninie. Stwierdzono przekroczenia emisji dopuszczalnych zanieczyszczeń gazowych określonych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Pomiary przeprowadzone przez Delegaturę WIOŚ w Łomży, w trakcie kontroli, wykazały przekroczenia dopuszczalnych emisji tlenku węgla i dwutlenku azotu. Zakład odwołał się od nałożonej kary biegnącej. Po rozpatrzeniu odwołania przez GIOŚ, po usunięciu uchybień, ponownie została naliczona kara biegnąca.

RUBAU POLSKA Sp. z o.o. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szumowie

Na potrzeby budowy drogi ekspresowej S8 eksploatowana jest Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szumowie, wchodzi ona w skład RUBAU POLSKA Sp. z o.o. Wytwórnia wyposażona jest w instalację do produkcji mas bitumicznych typu INTRAME RM-260 f-my AMMANN o wydajności nominalnej 240 Mg/godz. Palnik instalacji zasilany jest olejem opałowym ciężkim typu 1E i olejem opałowym lekkim. Firma nie jest obowiązana do prowadzenia pomiarów automonitoringowych.

W czerwcu 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży przeprowadziła kontrolę WMB w Szumowie. Nie stwierdzono naruszeń.

UNIBEP S.A. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szumowie

W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży nie prowadziła kontroli zakładu w zakresie ochrony powietrza.

Od II półrocza 2016 roku eksploatowana jest instalacja do produkcji mas bitumicznych typu MARINI-200 o wydajności nominalnej 200 Mg/godz. mas bitumicznych. Suszarka kruszywa wchodząca w skład instalacji wyposażona jest w palnik o mocy 14,0 MW. Palnik jest zasilany olejem opałowym ciężkim. Integralną część instalacji stanowią silosy na materiały sypkie (mączka wapienna, wypełniacze), zbiorniki paliw i bitumów oraz boksy z materiałami kamiennymi (kruszywa). Gazy spalinowe, z palnika suszarki oraz powietrze zasysane z poszczególnych podzespołów instalacji, odpylane jest w 2-stopniowym filtrze tkaninowym o wysokiej skuteczności (ponad 99%).

W pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza nie zobowiązano UNUBEP S.A. do prowadzenia pomiarów automonitoringowych.

Pomiary odbiorcze z emitora E1 przeprowadzone zostały w dniu 01.06.2017 przez firmę zewnętrzną, posiadającą akredytację PCA. Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych emisji dla zanieczyszczeń wymienionych w pozwoleniu t.j. pyłu, dwutlenku siarki i tlenków azotu.

3. Gospodarka odpadami

3.1. Presje – Ilość wytwarzanych odpadów

Odpady przemysłowe

W powiecie zambrowskim sektor przemysłowy zdominowany jest głównie przez przetwórstwo rolno-spożywcze, z przewagą przemysłu mleczarskiego. Struktura powstających odpadów przemysłowych ze względu na ich pochodzenie przedstawia się następująco:

- odpady z rolnictwa, sadownictwa, hodowli, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności,
- odpady nieorganiczne z procesów termicznych,
- odpady z przetwórstwa drewna oraz papieru, tektury, płyt i mebli,
- odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej,
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz drogowych.

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość odpadów wytworzonych i nagromadzonych w powiecie zambrowskim w 2016r. stanowi tylko niecałe 0,8% ogólnej ilości **odpadów wytworzonych i nagromadzonych w województwie podlaskim (z wyłączeniem komunalnych)**, a ich ilość w ostatnim roku sprawozdawczym wyniosła **5 tys. ton**. Procesom odzysku (kompostowanie) poddano 3,4 tys. ton ogólnej ilości wytworzonych odpadów, a procesom unieszkodliwienia - 0,2 tys. ton. Innym odbiorcom przekazano 1,4 tys. ton powstałych odpadów przemysłowych.

Jednostka terytorialna	Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych i nagromadzonych ogółem w tys. ton/rok – GUS							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat zambrowski	11,8	10,3	10,7	5,7	7,6	7,0	4,5	5,0
Podlaskie ogółem	737,9	713,5	707,6	1 467,5	1827,5	1266,7	871,1	662,0

Na terenie powiatu zambrowskiego obecnie nie funkcjonuje żadne stałe składowisko odpadów przemysłowych.

Odpady komunalne

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość zmieszanych odpadów komunalnych w powiecie zambrowskim wyniosła 8 964,8 Mg, co stanowi około 4% ogólnej ilości odpadów wytworzonych w województwie podlaskim (GUS,2015, brak danych za 2016r.). Większość (8 386,84 Mg) to odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych. Udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych wyniósł w 2015 roku 36,3%.

W powiecie zambrowskim za gospodarowanie odpadami komunalnymi odpowiada Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów (ZPiUO) w Czerwonym Borze.

Pozostałe składowiska, **nie spełniające** wymagań wynikających z przepisów ochrony środowiska prawa krajowego jak i wspólnotowego, z dniem 31.06. 2012 roku zostały zamknięte.

3.2. Stan - Składowiska odpadów

Od dnia 1 stycznia 2013 wszystkie odpady komunalne zmieszane o kodzie 20 03 01 należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych zapewniających mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku.

Gospodarka odpadami w województwie podlaskim opiera się na wskazanych w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami na lata 2012 – 2017, regionach gospodarki odpadami (RGO). Odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu. W każdym RGO wyznacza się instalacje regionalne, instalacje zastępcze oraz stacje przeładunkowe. W województwie podlaskim wydzielono **cztery regiony gospodarki odpadami (RGO)**: Centralny, Południowy, Północny i Zachodni. W ramach tych regionów wydzielono obszary objęte projektami finansowanymi w ramach POIiŚ (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko). Region Zachodni obejmuje 45 gmin zamieszkałych przez 329 300 osób (stan na 2011 r.)

W Zachodnim Regionie Gospodarowania Odpadami wydzielono dwa obszary:

- a) Obszar Czartoria (168 122 mieszkańców),
- b) Obszar Czerwony Bór (161 178 mieszkańców).

Powiat zambrowski według tego podziału należy do → Regionu Zachodniego → Obszaru Czerwony Bór.

Główną instalacją do przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych na terenie Obszaru Czerwony Bór jest **Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze (ZPiUO)**.

ZPiUO w Czerwonym Borze przyjmuje odpady z gmin powiatów: zambrowskiego, wysokomazowieckiego oraz białostockiego. Do RGO Zachodni, Obszar Czerwony Bór kierowane są również odpady z **pięciu gmin województwa mazowieckiego**: z powiatu ostrowskiego: Andrzejewo, Boguty Pianki, Nur, Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne (gminy powyższe przypisane zostały do WPGO Województwa Podlaskiego na podstawie uzgodnień z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego).

Instalacjami zastępczymi dla w wypadku awarii, bądź innej przyczyny, z powodu której główna instalacja nie może przyjmować odpadów (zgodnie z Uchwałą Nr XIII/105/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 31 sierpnia 2015r. zmieniającą uchwałę w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017”) , są:

1. **dla instalacji MBP**: instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadającej się w całości lub części do odzysku:
 - Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów (ZPiUO) w Czartorii,
 - Zakład Zagospodarowania Odpadów Koszarówka;
2. **kompostownia na odpady zielone** – brak funkcjonującej regionalnej instalacji , do czasu jej uruchomienia instalacja ZPiUO w Czartorii;
3. **składowisko**:
 - ZPiUO w Czartorii;
 - Składowisko Odpadów Komunalnych w m. Ratowo – Piotrowo (gmina Śniadowo),
 - Składowisko Odpadów Komunalnych w Korytkach Borowych (gmina Jedwabne);
 - Składowisko Odpadów Komunalnych w m. Osipy Lepertowizna;
 - Składowisko Odpadów Komunalnych w Uhowie

Z instalacją w Czerwonym Borze współpracować będą **stacje przeładunkowe** w gminach: Sokoły, Łapy, Wysokie Mazowieckie i Ciechanowiec;

Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze zarządzany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie.

Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z kwaterami do składowania odpadów budowlanych zawierających azbest, położona jest w m. Czerwony Bór na działce ewidencyjnej nr 44/1 na gruntach należących do Nadleśnictwa w Łomży. Składowisko leży na terenie kompleksu leśnego, sąsiadującego z gruntami wsi Krajewo – Budziły i Krajewo – Łętowo, oddalonego od m. Zambrowa ok. 15 km.

Działalność instalacji określa decyzja - pozwolenie zintegrowane na eksploatację ZPiUO w Czerwonym Borze DIS-V.7222.1.9.2012r. z dn. 17.08.2012r. wydana przez Marszałka Województwa Podlaskiego zmieniona decyzją nr DOS-II.7222.1.23.2015 z dn. 21 grudnia 2015.

W skład instalacji wchodzi:

- kwatera do unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
 - kwatery do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,
 - system ujmowania odcieków,
 - system ujmowania gazu składowiskowego,
 - instalacje pomocnicze w tym: instalacja do sortowania odpadów, instalacja do kompostowania odpadów, instalacja do demontażu odpadów wielkogabarytowych (m.in. demontaż sprzętu RTV/AGD),
 - pozostałe obiekty m. in. : waga samochodowa, brodzik dezynfekcyjny, zasieki na surowce wtórne, magazyn na odpady niebezpieczne, hala przerobu odpadów wielkogabarytowych, system odprowadzania czystych wód opadowych i roztopowych, separator substancji ropopochodnych z odmulaczem wód pochodzących z placu manewrowego, parkingi, drogi wewnętrzne i place manewrowe oraz budynek socjalny.
- Obiekt jest ogrodzony i dozorowany. Na obiekcie wykorzystywane są urządzenia techniczne, w tym: kompaktor, ładowarki, ciągniki, samochody asenizacyjne i zamiatarki samojezdne.

Odpady dowożone na składowisko pochodzą z 26 gmin. PGK Sp. z o.o. zajmuje się również odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz przyjmuje odpady od innych firm z rynku, które dowożą odpady z terenu gmin uczestniczących w projekcie. Są to podmioty : ZWKiO w Szepietowie, ZWKiEC w Wysokiem Mazowieckiem, trzy firmy z Białegostoku (PUA Astwa, PUH MPO i Czyścioch), UK „Błysk”, PHU „Robert” R. Godlewski oraz WiHŚK A. Godlewski w Godlewie Ziemakach, PRK „FARE” w Ciechanowcu.

Delegatura w Łomży WIOŚ Białystok w latach 2015-2016 nie kontrolowała Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze. **Co roku sprawdzana jest natomiast realizacja badań monitoringowych wymaganych na składowisku.**

Badania monitoringowe prowadzone na składowisku w Czerwonym Borze w 2016r.:

Zasady prowadzenia monitoringu składowisk określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30 kwietnia 2013r. (Dz.U. z dn. 2 maja 2013r. Poz. 523) w sprawie składowisk odpadów. **Prowadzący instalację, jest zobowiązany prowadzić monitoring składowiska według powyższego rozporządzenia oraz załącznika nr 3** do tego rozporządzenia określającego zakres parametrów wskaźnikowych oraz minimalną częstotliwość badań tych parametrów, w poszczególnych fazach eksploatacji składowiska odpadów.

Monitoring składowiska odpadów w Czerwonym Borze prowadzony jest w oparciu o:

1. badania wielkości opadu atmosferycznego,

2. badania poziomu i składu wód podziemnych (4 piezometry: 2 na części eksploatowanej, jeden od strony napływu wód podziemnych do składowiska (P3), drugi spod eksploatowanej kwatery (P4) - 4 pomiary w roku i również 2 (P1 i P2) na części nieeksploatowanej: oba po stronie odpływu wód podziemnych z zamkniętej kwatery – 2 pomiary w roku),
3. ilości i jakości odcieków ze składowiska (2 studnie: 1 na części eksploatowanej – 4 pomiary w roku; 1 na części nieeksploatowanej – 2 pomiary w roku),
4. badania osiadań składowiska w oparciu o ustalone repery,
5. pomiar składu gazu składowiskowego w części nieeksploatowanej -2 pomiary w roku- (w części eksploatowanej brak emisji gazu ze składowiska).

Nie zbadano:

- emisji gazu ze składowiska – brak możliwości technicznych pomiaru prędkości przepływu gazu, w związku z czym nie oblicza się prędkości objętościowej i emisji poszczególnych gazów,
- emisji i składu gazu składowiskowego z eksploatowanej części składowiska,
- struktury i składu masy odpadów.

1. Suma rocznego opadu w 2016 roku na terenie składowiska odpadów w Czerwonym Borze wyniosła: 645,7 mm/rok.

2. WIOŚ przeprowadził ocenę jakości wody z piezometrów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych /Dz. U. z dn. 19 stycznia 2016r., poz. 85/. Zgodnie z tym rozporządzeniem klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje 5 klas jakości wód podziemnych (I-V). **Klasy jakości wód podziemnych I, II i III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają słaby stan chemiczny.** W pobranych próbkach przeprowadzono badania w zakresie 10 wskaźników chemicznych: odczyn pH, przewodnictwo właściwe, kadm, cynk, chrom, ołów, miedź, rtęć, ogólny węgiel organiczny (OWO) oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA). Wyniki badań monitoringowych przedstawiono w tabeli.

Składowisko Odpadów Komunalnych w Czerwonym Borze – 2016r.				
	Piezometr 1	Piezometr 2	Piezometr 3 - od strony napływu wód podziemnych do składowiska	Piezometr 4
Wskaźniki decydujące o klasyfikacji	Przewodnictwo właściwe	-	-	-
Klasa czystości	II	I	I	I
Stan chemiczny	DOBRY	DOBRY	DOBRY	DOBRY

W 2016 roku we wszystkich piezometrach badanych na składowisku, stwierdzono dobry stan wód (I i II klasa czystości). Nie stwierdzono obecności podwyższonych wartości: przewodnictwa elektrolitycznego, ogólnego węgla organicznego oraz stężeń metali ciężkich i WWA. **Badania stanu chemicznego wód, obejmujące lata 2005 – 2016, potwierdzają dobry stan chemiczny wód podziemnych (I i II klasa czystości) we wszystkich badanych piezometrach.** Badania prowadzone są w systemie automonitoringu (tj. na zlecenie zarządzającego składowiskiem).

3. W wodzie pobranej ze **studzienek odciekowych** na składowisku stwierdzono wysokie wartości przewodnictwa właściwego, wskazującego na znaczną zawartość jonów mineralnych oraz wysoką wartość ogólnego węgla organicznego świadczącą o dużej zawartości w wodzie odciekowej związków organicznych. Ze

względu na brak stosownego rozporządzenia dotyczącego oceny wód odciekowych nie przeprowadzono szczegółowej analizy i oceny tych wód.

Objętość wód odciekowych wyniosła:

- niecka zamknięta: 930 m³,
- niecka czynna: 1530 m³, z czego 1168 m³ zostało wywiezione na miejską oczyszczalnię ścieków, a 362 m³ zostało rozdeszczowane na składowisku.

4. Przeprowadzono badania **osiadania składowiska** w oparciu o ustalone repery na części zrehabilitowanej oraz eksploatowanej. Aktualna rzędna składowania odpadów niecki zamkniętej wynosi 152,0 m n.p.m., a rzędna niecki eksploatowanej – 149,5 m n.p.m.

5. Składowisko w Czerwonym Borze posiada system ujmowania **gazu składowiskowego**: 9 studni odgazowujących (5 na nowej kwaterze, 4 na kwaterze zrehabilitowanej). Utylizacja gazu składowiskowego następuje poprzez spalanie go w pochodni wysokotemperaturowej. W 2016 roku ilość spalonego gazu składowiskowego (stara niecka) wyniosła 66 552 m³. W 2016 roku zarządzający wykonał pomiary składu gazu składowiskowego dla zrehabilitowanej części składowiska 2 x w roku.

3.3. Stan – Odpady niebezpieczne * wg bazy danych Wojewódzkiego Systemu Odpadowego

W roku 2016 WIOŚ nie zbierał danych ewidencyjnych na temat wytwarzania i zagospodarowywania odpadów niebezpiecznych w województwie podlaskim. Dane w zakresie odpadów, w tym niebezpiecznych, zbiera, zgodnie z kompetencjami, Marszałek Województwa Podlaskiego. WIOŚ prowadzi natomiast działania kontrolne w tym zakresie.

→ **W 2016 roku w bazie WSO** (Wojewódzki System Odpadowy) zgromadzono informacje o **60 wytwórcach** odpadów niebezpiecznych z terenu powiatu zambrowskiego.

→ **Do największych wytwórców odpadów niebezpiecznych należą:**

- EKO – STOK Sp. z o.o. Górskie Ponikły	1 855,1600 Mg,
- SEPARATOR SERVICE Sp. z o.o. Piaseczno (gminy: Rutki i Zambrów)	26,4200 Mg,
- Usługi Motoryzacyjne, Długobórz	24,8980 Mg,
- Serwis Separatorów i Kanalizacji EKO –JURA	10,0000 Mg,
- P.P.H.U. „EWA” Sp. J., Wygoda	9,3000 Mg,
- Hurtownia Akumulatorów w Zambrowie	2,6800 Mg.

→ **Na terenie powiatu zambrowskiego wytworzono w sumie 1 941,0823 Mg odpadów niebezpiecznych**, zebrano 24,6690 Mg, odzyskano w instalacjach 618,2880 Mg oraz unieszkodliwiono 4 723,8000 Mg.

→ **Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowią:**

- zużyte baterie i akumulatory,
- uwodnione odpady ciekłe zawierające substancje niebezpieczne,
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest,
- stałe odpady palne zawierające substancje niebezpieczne,
- mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach,
- zużyte oleje silnikowe i przekładniowe,

- sorbenty, materiały filtracyjne zanieczyszczone materiałami niebezpiecznymi.

→ **Proces odzysku w instalacjach** dotyczył odpadu: zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy (1 180,1180 Mg). Prowadziła go firma Usługi Motoryzacyjne z Długoborza.

→ **Proces unieszkodliwiania w instalacjach** prowadziło Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie ZPiUO w Czerwonym Borze i dotyczył odpadu o nazwie: materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Unieszkodliwiono 4 723,8 Mg tego odpadu.

→ **Zbieranie odpadów prowadziło 6 firm.** Najwięcej zebrano i przekazano do unieszkodliwienia bądź odzysku - zużytych baterii i akumulatorów: 24,019 Mg.

3.4. Reakcje – Działalność kontrolna

Kontrole w zakresie gospodarki odpadami w powiecie zambrowskim przeprowadzone przez Delegaturę w Łomży WIOŚ Białystok w 2016 roku:

1. Gmina Rutki - kontrola w zakresie realizacji zadań własnych gmin wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (cykl ogólnopolski) – 30.09.2016-05.10.2016:

Kontrolę przeprowadzono w Gminie Rutki w ramach ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2016r. poz. 250). Kontrola obejmowała lata 2012-2015.

Gmina Rutki terytorialnie, zgodnie z ustaleniami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami należy do Regionu Zachodniego . Instalacją regionalną dla tego regionu jest Zakład Przetwarzania Odpadów w Czerwonym Borze. Punktem selektywnego zbierania odpadów jest **PSZOK w Rutkach Kossakach**. **Skontrolowano:** realizację obowiązku zapewnienia odpowiednich poziomów recyklingu w latach 2012-2015, obowiązek prowadzenia przez gminę kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu gminy, sprawozdawczość dot. gospodarowania odpadami, obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej.

Stwierdzone nieprawidłowości : brak sposobu zgłaszania przez właścicieli nieruchomości przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Wydano zarządzenie pokontrolne nakładające obowiązek uzupełnienia uchwały Rady Gminy Rutki w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów. Termin realizacji, uwzględniając odwołania gminy, ustalono na 31.07.2017 roku.

2. Szpital Powiatowy w Zambrowie - kontrola przestrzegania wymagań w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi oraz kontrola wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska - 28.10.2016-15.11.2016:

Odpady wytwarzane przez Szpital Powiatowy w Zambrowie, które zawierają materiał zakaźny przechowywane są w budynku na terenie szpitala w specjalnie na ten cel wydzielonym i przystosowanym pomieszczeniu, zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych z niezależnym wejściem. Odpady zbierane są selektywnie w miejscach ich powstawania z podziałem na odpady zakaźne, specjalne i pozostałe.

Przechowywane są w odpowiednich workach lub pojemnikach w miejscu przeznaczonym tylko na ten cel, zaopatrzone w agregat chłodniczy. Kontrola obejmowała sprawdzenie ilości powstających odpadów oraz prowadzonej ewidencji postępowania z odpadami.

Stwierdzone nieprawidłowości: ewidencja odpadów w kontrolowanej jednostce prowadzona jest na nieaktualnych drukach. Wydano zarządzenie pokontrolne nakładające obowiązek uaktualnienia dokumentów, określonych w przepisach prawa ochrony środowiska, z terminem natychmiastowym. Zarządzenie zostało zrealizowane.

3. Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie - Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL w Grajewie – kontrola kompleksowa, w tym gospodarki odpadami – 28.10.-21.11.2016r.

Zakład prowadzi prawidłową ewidencję ilościową i jakościową odpadów oraz sprawozdawczość w tym zakresie. Ilość wytworzonych odpadów nie przekracza wartości ustalonej w pozwoleniu zintegrowanym. W sprawozdaniu do tworzenia Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń umieszczono, zgodnie z obowiązującymi przepisami, informacje o przekroczeniu limitów transferów odpadów poza miejsce powstawania. W trakcie kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska.

4. Promieniowanie elektromagnetyczne- PEM

4.1 Presje- Źródła emisji PEM

Promieniowanie elektromagnetyczne (**PEM**) w tym promieniowanie niejonizujące zaliczane jest obecnie do podstawowych rodzajów zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Promieniowanie niejonizujące to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywołwana zmianami rozkładów ładunków elektrycznych w układach materialnych, której absorpcja w organizmach żywych może wywoływać efekty biologiczne, nie powodując jednak jonizacji atomów i cząsteczek tych organizmów.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami PEM, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje nadawcze radiowe i telewizyjne.

Sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się metodą pomiaru pól elektromagnetycznych w środowisku w otoczeniu instalacji wytwarzających takie pola i porównując otrzymane wyniki pomiarów z wartościami dopuszczalnymi parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych określonymi w załączniku 1 do rozporządzenia. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega również na wykonaniu pomiarów przez inne podmioty. Przepisy prawne stanowią, że prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, są obowiązani do wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania oraz każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji.

4.2. Stan – Pomiary kontrolne pól elektromagnetycznych

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest zjawiskiem fizycznym złożonym z układu dwóch pól: elektrycznego (PE) i magnetycznego (PM). Zmiany pola elektrycznego i magnetycznego rozchodzą się w przestrzeni w postaci fal elektromagnetycznych.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych: naturalne (pole magnetyczne Ziemi, pole wytwarzane przez wyładowania atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne i promieniowanie Słońca) oraz sztuczne (powstające wokół radiolinii i wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo – telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.).

Niewątpliwie najbardziej niebezpiecznymi źródłami PEM oddziałującymi negatywnie na środowisko i zdrowie są stacje radiowe i telewizyjne, nadajniki GSM, linie wysokiego napięcia.

W Polsce obowiązują przepisy ochronne związane z narażeniem na promieniowanie elektromagnetyczne dotyczące ochrony środowiska. Wartości dopuszczalne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883).

W rozporządzeniu wyznaczono trzy kategorie terenów, na których prowadzi się monitoring PEM:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.,
- pozostałe miasta (o liczbie mieszkańców poniżej 50 tys.),
- tereny wiejskie.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych wyznaczone zostały dla różnych zakresów częstotliwości z podziałem na obszary:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- miejsc dostępnych dla ludności.

Parametry pól określa się zależnie od częstotliwości. Dla małych częstotliwości rzędu kilku – kilkuset herców można zmierzyć zarówno wielkości składowej elektrycznej (natężenie określane w woltach na metr – V/m) jak i składowej magnetycznej (natężenie określane w amperach na metr – A/m). Dla wyższych częstotliwości (np. radiowych) jako parametr podaje się gęstość mocy (wyrażaną w watach na metr kwadratowy – W/m²). W każdym z dwóch przypadków można wyliczyć wielkość składowej elektrycznej i magnetycznej.

Zgodnie z art. 123 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Zasady prowadzenia badań określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz.1645).

W roku 2016 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku zrealizował kolejny program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z *Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa podlaskiego na lata 2014-2016*. Program ten zakładał skoncentrowanie pomiarów na obszarach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich. Zakres prowadzenia badań obejmował pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz.

WIOŚ przeprowadził pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na terenie całego województwa (po 15 punktów w każdym z trzech obszarów). Badania wykonano za pomocą miernika do pomiaru pola elektromagnetycznego NMB 550 (nr B-0781) z sondą pola elektrycznego (EF-0391 i A – 0886) o zakresie częstotliwości 100 kHz – 3GHz, o zakresie odczytu 0,01 V/m – 100kV/m. W każdym z 45 punktów wykonano 2 godzinny pomiar z częstotliwością próbkowania co 1s.

W 2016 roku na terenie powiatu zambrowskiego, zgodnie z harmonogramem badań monitoringowych, powtórzono badania w Zambrowie. Poniżej przedstawiono zestawienie wyników badań promieniowania elektromagnetycznego, prowadzonych na terenie powiatu zambrowskiego, w latach 2014-2016.

Lokalizacja punktu kontrolnego	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych promieniowania elektromagnetycznego przy użyciu sondy EP-300 V/m	% wartości dopuszczalnej
Rok 2014		
Zambrow, ul. Białostocka 22 A	0,43	6,1
Rutki Kossaki Centrum miejscowości	≤ 0,2	-
Rok 2015		
Szumowo ul. Przemysłowa 4 (skwer przy centrum)	≤ 0,2	-
Rok 2016		
Zambrow, ul. Białostocka 22 A	≤ 0,2	-

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów należy stwierdzić, że **w żadnym z badanych punktów pomiarowych w powiecie zambrowskim w ciągu ostatnich trzech lat, nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.** Zmierzone wartości składowej elektrycznej, w badanych punktach pomiarowych, stanowiły poniżej 10% normy dopuszczalnej.

4.3. Przeciwdziałania

Oddziaływanie pola elektromagnetycznego na organizm człowieka jest trudne do ustalenia, gdyż człowiek nie posiada – podobnie jak w przypadku promieniowania jonizującego – receptorów, które ostrzegąłyby go o jego istnieniu. Na dodatek skutki promieniowania nie są natychmiastowe. Skutki oddziaływania pola elektromagnetycznego na zdrowie człowieka to stosunkowo nowe zjawisko w dzisiejszym świecie. Jednoznaczne stwierdzenie wpływu, a szczególnie szkodliwego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka **jest obecnie trudne do ustalenia (brak odpowiednich, długofalowych badań)**. Każdy organizm reaguje indywidualnie i posiada różną odporność na działanie tego rodzaju promieniowania. Warto wspomnieć, że pomimo dużej liczby badań doświadczalnych, nie udało się do tej pory ujednoczyć koncepcji dotyczących mechanizmów działania pól elektromagnetycznych na organizmy i ich elementy. Ważnym czynnikiem mającym wpływ na oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka są parametry tego pola, a także inne czynniki wynikające z warunków w których dochodzi do kontaktu człowieka z tym polem. Do istotnych parametrów należy zaliczyć:

- **odległość od źródła pola.**

- **sumaryczny czas oddziaływania różnych źródeł.** Ten czynnik w miarę wzrostu ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego staje się coraz bardziej istotny. Bowiem nawet jeśli z każdego ze źródeł będziemy korzystali krótko, ale będzie ich coraz więcej, to sumaryczny czas oddziaływania może okazać się nieobojętny dla naszego organizmu, szczególnie w przypadku ciągłego narażenia na promieniowanie w domach mieszkalnych.

Przebywanie w pobliżu urządzeń będących emiterami promieniowania elektromagnetycznego, może mieć trudne do przewidzenia konsekwencje. Ponieważ jednoznaczna odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka jest szkodliwe, nie jest obecnie możliwa, konieczna jest szczególna ostrożność i rozważa organów decyzyjnych przy wydawaniu pozwoleń na lokalizację nowych źródeł emisji PEM na terenach gęsto zaludnionych.

5. Hałas

5.1. Hałas komunikacyjny

W powiecie zambrowskim najbardziej narażone na uciążliwość związaną z **hałasem drogowym** są miejscowości leżące przy głównych ciągach komunikacyjnych przede wszystkim, przy prowadzącej ruch tranzytowy w stronę granicy wschodniej, drodze krajowej nr 8 i w mniejszym stopniu przy drogach nr 63 i 66 oraz drodze wojewódzkiej nr 679. Biorąc pod uwagę nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, najbardziej obciążone było samo miasto Zambrów. Sytuację zmieniła diametralnie oddana do użytkowania w 2012 roku obwodnica, wybudowana w ciągu drogi krajowej nr 8, wyprowadzająca cały ruch tranzytowy poza miasto. Obwodnica Zambrowa i Wiśniewa o długości ok. 11,1 km omija od północy Zambrów i od południa Wiśniewo. W ramach budowy obwodnicy przebudowana została na odcinku 4,05 km także droga krajowa 63 Zambrów – Łomża, łącząca się z drogą ekspresową. Droga nr 8 należy do podstawowej sieci dróg w kraju. Ma kluczowe znaczenie dla obsługi ruchu w północno-wschodnim regionie Polski. Obsługuje ona nie tylko ciężki ruch tranzytowy od granicy kraju do centrum, ale też ruch gospodarczy oraz znaczny ruch turystyczny w okresie letnim.

W 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku nie prowadził badań hałasu komunikacyjnego w Zambrowie, ostatnie pomiary w 2013 roku zostały wykonane w punkcie zlokalizowanym przy Alei Wojska Polskiego 27 A, w ciągu drogi nr 680 z Czyżewa do Zambrowa. Szczegółowe wyniki pomiarów wraz z opisem zawiera „Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu zambrowskiego w 2013 roku” zamieszczona na stronie www.wios.bialystok.pl-Publikacje.

W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadzi pomiary hałasu w ramach realizacji zadań „ Programu Państwowego Monitoringu Środowiska woj. podlaskiego na lata 2016 – 2020”. **W ramach tych badań, na terenie miasta Zambrów wyznaczono jeden punkt pomiarowy przy Alei Wojska Polskiego 27 A, w ciągu drogi nr 680 z Czyżewa do Zambrowa, w którym prowadzone są badania wskaźnika długookresowego L_{DWN} oraz dodatkowo 4 punkty do badań poziomów krótkookresowych (L_D i L_N).** Szczegółowe wyniki pomiarów wraz z ich opisem będą dostępne na stronie www.wios.bialystok.pl-Publikacje w 2018 roku.

5.2. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy nie stwarza w powiecie zambrowskim większych problemów. Systemy lokalizacji nowych inwestycji i sporządzania ocen ich oddziaływania na środowisko, kontroli i egzekucji nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenia zasięgu rozprzestrzeniania tego rodzaju hałasu. Ważne jest również to, że dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich stosunkowo niewielkie wymiary, istnieje wiele prostych możliwości ograniczenia emisji do środowiska przez zastosowanie skutecznych rozwiązań technicznych takich jak: tłumiki, obudowy dźwiękochłonne, zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian czy stolarki okiennej pomieszczeń, w których pracują maszyny.

■ Kontrole planowe:

Balton Sp. z o.o. ul. Strzelnicza, 18-300 Zambrów. W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży przeprowadziła 1 kontrolę kompleksową obejmującą swym zakresem również ochronę przed hałasem.

Przedmiotem działalności Balton Sp. z o.o. jest produkcja wyrobów medycznych jednorazowego użytku. Siedziba firmy i pierwszy zakład produkcyjny znajdują się w Warszawie. Od 2013 roku rozpoczęto uruchamianie produkcji w nowopowstałej filii z Zambrowie. Działalność prowadzona jest na działce o powierzchni 4000 m² położonej na skraju miasta, na terenie przemysłowo – usługowym. W bezpośrednim otoczeniu zakładu są użytki rolne i inne zakłady przemysłowe. Budyni mieszkalne oddalone są o ok 100 m od zakładu. Na terenie funkcjonuje trzypiętrowy, murowany budynek. Dwie kondygnacje wykorzystywane są na cele produkcyjne. Produkcja odbywa się w systemie jednozmianowym.

W trakcie przeprowadzonej w dniach 08.-17.02.2016 roku kontroli kompleksowej, obejmującej swym zakresem również ochronę przed hałasem stwierdzono:

- głównymi źródłami hałasu są: dwa obudowane agregaty sprężarkowe na dachu (służące do chłodzenia wody), centrale wentylacyjne (zimą służące do ogrzewania powietrza a latem do jego chłodzenia wewnątrz hali),
- potencjalnym źródłem hałasu o charakterze rozproszonym jest ruch kołowy,
- teren otaczający zakład jest płaski i bez naturalnych ekranów akustycznych.

Uznano, że instalacje charakteryzują się niewielką emisją hałasu do środowiska, w związku z powyższym odstąpiono od wykonania pomiarów kontrolnych emisji hałasu do środowiska.

■ Kontrole interwencyjne:

1. **Centrum Handlowo-Usługowym „GREGOREK” ul. Podedwornego 18, 18-300 Zambrów.** W 2016 roku przeprowadzono 2 kontrole (interwencyjną i pozaplanową) w zakresie ochrony przed hałasem z pomiarem hałasu.

W okresie 06.06.-12.07.2016 roku przeprowadzona została kontrola sprawdzająca przestrzeganie przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska. **Kontrola została przeprowadzona w związku z otrzymanym wnioskiem i prośbą o interwencję dotyczącą nadmiernej emisji hałasu w porze nocnej.** Centrum Handlowo-Usługowe „GREGOREK” prowadzi działalność polegającą na sprzedaży detalicznej żywności i artykułów przemysłowych. Kontrolowany obiekt jest budynkiem murowanym, z podpiwniczeniem o

powierzchni ok 1000 m², podzielonym na część magazynową i handlową. Wokół budynku jest parking dla klientów i dostawców towarów. Cały teren jest ogrodzony, a brama wjazdowa zamykana jest ok godziny 22:00. Sprzedaż prowadzona jest w godzinach 06:00 – 21:30 w dni powszednie łącznie z sobotą i 08:00 – 19:30 w niedzielę. Wszystkie dostawy odbywają się w porze dziennej.

Teren Centrum znajduje się w bliskim sąsiedztwie terenów z zabudową wielorodzinną, dla której dopuszczalny równoważny poziom hałasu wynosi 45 dB w porze nocnej i 55 dB w porze dziennej.

Emisja hałasu powodowana jest głównie przez instalacje chłodnicze znajdujące się na zewnątrz budynku oraz pojazdy przemieszczające się po terenie, przyległego do Centrum, parkingu.

Agregaty chłodnicze pracują cyklicznie przez całą dobę. Czas ich pracy uzależniony jest głównie od temperatury zewnętrznej oraz intensywności korzystania z wewnętrznych pomieszczeń. Agregaty chłodnicze są częściowo ekranowane przez osłonę akustyczną.

W dniu 29.06.2016 roku Laboratorium WIOŚ Białystok Pracownia w Łomży wykonało na terenie Centrum kontrolne pomiary hałasu w porze nocnej między godziną 22:00 a 23:00. Zmierzono również (w godzinach 22:00 – 06:00) równoważny poziom hałasu w okolicy budynku wielorodzinnego, sąsiadującego ze źródłami hałasu, **był on wyższy o 3 dB w stosunku do poziomu dopuszczalnego dla tej strefy.** W związku z powyższym wydano zarządzenie pokontrolne nakazujące ograniczenie emitowanego hałasu w porze nocnej z zespołu agregatów chłodniczych do wartości nie powodujących przekroczeń dla terenów chronionych, w terminie do 15 września 2016 roku.

W dniu 19 września 2016 roku przeprowadzono kontrolę sprawdzającą realizację powyższych zarządzeń pokontrolnych. Nad miejscem posadowienia agregatów chłodniczych zainstalowany został dodatkowo ekran akustyczny z płyty warstwowej. W trakcie kontroli przeprowadzono w porze nocnej badania hałasu przemysłowego na terenach chronionych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Handlowo-Usługowego „GREGOREK”. W przeprowadzonych pomiarach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

2. „WORTEL” Sp. z o.o. Oddział Zambrów ul. Mazowiecka 57, 18-300 Zambrów. W 2016 roku przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w zakresie ochrony przed hałasem.

Kontrolowany podmiot wchodzi w skład spółki „WORTEL” Sp. z o.o. 01-441 Warszawa, ul. Deotymy 45/25, oddział w Zambrowie. Podmiot świadczy usługi spedycyjno – transportowe dla firm handlowych, produkcyjnych, eksporterów, importerów i przewoźników. Specjalizuje się głównie w transporcie artykułów spożywczych. Zamówienia są realizowane z wykorzystaniem własnego taboru – 25 zestawów (ciągnik siodłowy z naczepą). Są to głównie zestawy plandekowe i chłodnicze. Do kontrolowanej firmy należy parking przy ul. Poświętne. Powierzchnia parkingu o nawierzchni żwirowo-żużlowej wynosi 3500 m². Działki będące w posiadaniu kontrolowanego podmiotu znajdują się na terenie zabudowy przemysłowo – składowej, ponadto korzysta on również z terenów znajdujących się w sąsiedztwie bazy, przy ul. Mazowieckiej. Teren parkingu graniczy również z terenem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Od zabudowy oddzielony jest pasem zieleni niskiej i wysokiej.

Kontrola została przeprowadzona w związku z prośbą o interwencję dotyczącą ograniczenia nadmiernej emisji hałasu z placu parkingowego przy ul. Poświętne w Zambrowie. Plac ten wykorzystywany jest w celach parkingowych dla własnego taboru, głównie w porze dziennej. W ciągu doby może znajdować się na nim kilka naczep chłodniczych (wyposażonych w agregaty chłodnicze) oraz kompletnych zestawów (ciągnik z naczepą). W dniu kontroli na placu parkingowym znajdowały się dwie naczepy z wyłączonymi agregatami chłodniczymi oraz jeden kompletny zestaw z naczepą plandekową. Z działalnością firmy związana jest emisja hałasu ze źródeł mobilnych jakimi są zestawy ciężarowe. Ustalono, że głównym źródłem emitowanego hałasu są agregaty chłodnicze zamontowane na naczepach samochodowych. W trakcie kontroli nie stwierdzono zarówno w porze dziennej jak i nocnej, parkowania chłodni samochodowych z włączonymi agregatami chłodniczymi. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

■ **Sprawdzenie przestrzegania przepisów przez podmioty używające czynników chłodniczych oraz dokonujące obrotu nimi pod kątem zastępowania SZWO czynnikami z grupy F-gazów.**

W 2016 roku Delegatura w Łomży WIOŚ Białystok nie prowadziła kontroli w p/w zakresie.

6. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami

Awarie zagrażające środowisku, mogą nastąpić zarówno na terenie leżących na terenie powiatu obiektów przemysłowych, jak również poza nimi. Zagrożenia takie mogą również powstać w wyniku wypadków drogowych, szczególnie z udziałem autocystern przewożących materiały niebezpieczne, a także na skutek rozszczelnień rurociągów transportujących gaz ziemny.

Delegatura WIOŚ w Łomży prowadzi "Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii". W rejestrze tym znajdują się aktualnie dwie jednostki położone na terenie powiatu. Są to: **Tłocznia Gazu Zambrów w Grzymałach oraz Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie**. Pierwszy z nich, w rozumieniu Art. 248 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawa ochrony środowiska, ze względu na rodzaj i ilość magazynowanej substancji niebezpiecznej został zakwalifikowany, jako **zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii**.

■ **System Gazociągów Tranzytowych "EUROPOL GAZ" S.A., Tłocznia Gazu Zambrów**

Na terenie Tłoczni Gazu Zambrów, zlokalizowanej na terenach wsi Grzymały w gminie Zambrów znajduje się **91 Mg gazu ziemnego**. Ilość powyższa jest ilością maksymalną, wynikającą z wielkości instalacji technologicznych znajdujących się na terenie Tłoczni. Zakład w dniu 18.04.2005 r. dokonał zgłoszenia, o którym mówi artykuł 250 ww. ustawy. Zgłoszenia dokonano Komendantowi Powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej w Zambrowie. Zgłoszenie przekazane zostało równocześnie do wiadomości Podlaskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Zgłoszenie spełniało wymogi określone w tym artykule. Łącznie ze zgłoszeniem, prowadzący zakład, przedłożył Program Zapobiegania Awariom, wypełniając tym samym obowiązek określony w art. 251 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. -Prawo ochrony środowiska. Dokument spełniał wymagania określone w art. 251 ust. 2 ustawy i jako taki w trybie art. 251 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. -Prawo ochrony środowiska i został przyjęty. Program Zapobiegania Awariom, demonstrowa posiadanie przez EuRoPol GAZ S.A., systemu zarządzania bezpieczeństwem, który obejmuje wszystkie szczeble struktury organizacyjnej Spółki. Program jest aktualizowany zgodnie z zawartymi w nim zapisami.

Ostatnia aktualizacja Programu, została przeprowadzona w okresie wrzesień - listopad 2012r, po czym, został on przesłany do Komendanta Powiatowego PSP w Zambrowie oraz do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W Tłoczni Gazu w Zambrowie funkcjonuje Grupa Ratownictwa Awaryjnego. W jej skład wchodzi wszyscy pracownicy techniczni Tłoczni. Minimalny stan o każdej porze dnia i nocy wynosi 3 osoby. Grupa Ratownictwa Awaryjnego dysponuje samochodem specjalnym, pożarniczo-ratowniczym, wyposażonym w sprzęt i urządzenia umożliwiające szeroki zakres działań ratowniczych.

Grupa, odbywa okresowe ćwiczenia według wcześniej przygotowanych konspektów szkoleniowych. Tematyka ćwiczeń obejmowała min.: Prowadzenie działań ratowniczych na terenie Tłoczni Gazu Zambrów. Praktyczne zasady użycia sprzętu ochrony osobistej. Sprawdzenie sprzętu przeciwpożarowego będącego na wyposażeniu samochodu pożarniczego. Sprawdzenie zaopatrzenia wodnego na Tłoczni Gazu Zambrów.

W zakładzie odbywają się również okresowe ćwiczenia taktyczno-bojowe, z udziałem Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP w Zambrowie oraz jednostek OSP. Ćwiczenia takie w Tłoczni Gazu Zambrów, odbyły się 09.10.2014r. Scenariusz ćwiczeń, został zatwierdzony przez Komendanta Powiatowego PSP w Zambrowie oraz Kierownika Tłoczni Gazu Zambrów.

Kontrole prowadzone w Zakładzie przez Inspekcję Ochrony Środowiska, wykazały, że wdrażane są szczegółowe instrukcje i procedury, mające zapewnić praktyczną realizację Programu Zapobiegania Awariom. Jedną z najistotniejszych jest Instrukcja zabezpieczenia przeciwpożarowego Tłoczni Gazu Zambrów. Do ich zakresu oraz realizacji nie wniesiono zastrzeżeń.

W dniach 09.06.-11.06.2015r., przeprowadzono kolejną kontrolę w zakresie zapobiegania poważnym awariom. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W 2015 roku kontrolę prowadziła również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. **W 2016 roku zakład nie był kontrolowany pod kątem zapobiegania poważnym awariom.**

■ Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL w Grajewie, Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie

-amoniak w instalacji chłodniczej:	- 6 Mg
-kwas azotowy	- 6 Mg
-wodorotlenek sodu	-10 Mg

Podstawowym źródłem zagrożenia w tym zakładzie jest amoniakalna instalacja chłodnicza. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem amoniaku, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, w stopniu stwarzającym zagrożenie dla ludności, również poza granicami zakładu. Awaria związana z uwolnieniem się kwasu azotowego lub wodorotlenku sodu może spowodować skażenie gleby i wód podziemnych, a w przypadku przedostania się tych substancji do kanalizacji deszczowej także wód rzeki Jabłonki. Zakład posiada rozpoznanie zagrożeń, jakie stanowią eksploatowane i stosowane w procesach produkcyjnych, materiały niebezpieczne. Posiada również opracowany operacyjny plan likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w przypadku jego wystąpienia. Plan ten jest uzgodniony z Komendantem Rejonowym Państwowej Straży Pożarnej w Zambrowie. Spółdzielnia posiada ratowników i sprzęt umożliwiający podjęcie działań w przypadku awarii z uwolnieniem materiałów niebezpiecznych.

W latach 2008-2009 zakład zmodernizował instalację amoniakalną, co wpłynęło istotnie zarówno na poziom emitowanego hałasu jak też na poprawę bezpieczeństwa w Zakładzie. Kontrola w zakresie ochrony środowiska przed awariami, przeprowadzona została w zakładzie w 2010 roku. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. **W latach 2011-2016 nie były prowadzone odrębne kontrole w zakresie ochrony przed awariami.** Zagadnienia te były poddawane analizom i ocenie podczas kontroli dotyczących wypełniania przez Spółdzielnię warunków pozwolenia zintegrowanego.

■ Kontrole planowe:

Stacji Paliw PKN Orlen Nr 508 ul. Ostrowska, 18-300 Zambrów. W 2016 roku przeprowadzono kontrolę w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom

Obiekt położony jest przy drodze krajowej Warszawa – Białystok. Otoczenie to tereny zielone oraz luźna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa. Najbliżej położone domy znajdują się około 30 metrów od stacji w kierunku południowo-zachodnim i północno-zachodnim, po tej samej stronie drogi. Około 230 metrów od stacji paliw płynie niewielka rzeczka Prątnik. Stacja paliw czynna jest codziennie przez całą dobę.

Stacja posiada ważne do 15 czerwca 2019 roku pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków z myjni bezobsługowej do urządzeń kanalizacyjnych miejskiej oczyszczalni ścieków ZCiW Zambrów. Obiekt posiada pełną sieć wodnokanalizacyjną.

Zbiorniki na produkty naftowe posiadają systemy monitorowania przestrzeni międzyfazowej, w komorach zainstalowane są sondy pomiarowe, w razie wykrycia nieszczelności powinien załączyć się alarm dźwiękowy i świetlny. Zbiorniki wyposażone są w studzienki, w celu swobodnego dojścia przez właz rewizyjny. Studzienki posiadają instalację uziemiającą. Zbiorniki posiadają też zawory przeciwprzepelnieniowe. W zbiornikach benzyny zastosowano wahadło gazowe w celu zminimalizowania emisji oparów do atmosfery podczas rozładunki autocystern. Oraz wyposażone zostały w zawory oddechowe podciśnieniowo-nadciśnieniowe z

zabezpieczeniem przeciwogniowym. Powierzchnia przy dystrybutorach pokryta jest szczelną wylewką betonową, a na jej krawędzi znajdują się dreny zbierające odcieki.

Ponieważ na stacji prowadzony jest stały monitoring szczelności przestrzeni międzyściennej, nie ma obowiązku prowadzenia prób szczelności zbiorników magazynowych.

Ścieki odprowadzane są do:

- ścieki bytowe – do sanitarnej kanalizacji miejskiej,
- ścieki przemysłowe z myjni – po podczyszczeniu w separatorze substancji ropopochodnych są gromadzone w dwóch szczelnych zbiornikach i następnie wywożone na oczyszczalnię ścieków,
- wody opadowe i roztopowe – po podczyszczeniu w drugim separatorze gromadzone są w dwóch zbiornikach retencyjnych w celu odparowania.

Stacja paliw wyposażona jest w niezbędne urządzenia, minimalizujące ryzyko wystąpienia niebezpiecznej dla środowiska awarii. Przeprowadzona kontrola nie wykazała naruszeń i nieprawidłowości.

W 2016 roku w zakładach przemysłowych leżących na terenie powiatu zambrowskiego nie stwierdzono zdarzeń o charakterze poważnych awarii.

Transport:

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu zambrowskiego, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne.

Przez teren powiatu zambrowskiego wiodą trasy tranzytowe prowadzące ruch, w dużej mierze pojazdów ciężkich, w stronę granicy wschodniej. Są to:

- drogi krajowe: nr 8; nr 63 i nr 66. W przyszłości przez powiat zambrowski przebiegać ma droga ekspresowa S8 po śladzie obecnej drogi krajowej nr 8.
- drogi wojewódzkie: nr 679

Największe zagrożenie stwarza obciążona bardzo dużym ruchem tranzytowym, droga krajowa nr 8 (Warszawa-Białystok). Inspektorzy WIOŚ corocznie uczestniczą w kilku akcjach kontroli przewozów substancji niebezpiecznych prowadzonych na drogach woj. podlaskiego przez Policję i Inspekcję Transportu Drogowego. Droga krajowa nr 8, podczas tych kontroli objęta jest szczególnym nadzorem.

W 2016 roku na terenie powiatu zambrowskiego odnotowano jedno zdarzenie w ruchu drogowym, które mogło mieć wpływ na środowisko. W dniu 24.11.2016 roku doszło do zdarzenia na drodze krajowej nr 63, na odcinku Łomża - Zambrów. W trakcie jazdy doszło do pęknięcia opony w samochodzie ciężarowym, co doprowadziło w efekcie do przebicia zbiornika na paliwo. Nastąpił niewielki wyciek oleju napędowego w ilości ok 20-30 l. Wyciek obejmował głównie powierzchnię asfaltową w pasie drogowym. Nie stwierdzono zanieczyszczenia w pobliskim rowie.

Gazociągi:

Do istotnych źródeł zagrożenia na terenie powiatu zambrowskiego należy zaliczyć gazociągi tranzytowe oraz gazowe sieci i instalacje.

Gazociąg tranzytowy JAMAL-EUROPA

- trasa - Zaręby Jartuzy - Krajewo Białe (25,4 km)
- przekrój - Dn = 1400 mm,
- ciśnienie - $p_n = 6,4$ MPa.

Gazociąg tranzytowy Wyszków - Zambrów - Białystok

- trasa – Wyszomierz Wlk. - Ostrożne - Stary Wdziękoń - Jabłonka Kościelna,
- przekrój - Dn = 250 mm,
- ciśnienie - $p_n = 6,4$ MPa.

Odgałęzienie do Łomży

- trasa - Stary Wdziękoń - Zambrów - Puchały - Łomża,
- przekrój - Dn = 200 mm,
- ciśnienie - $p_n = 6,4$ MPa.

Powiat zambrowski należy do nielicznych powiatów w województwie podlaskim, który ma podłączenie do sieci gazowej. Wg danych GUS za 2015 rok (brak danych dla roku 2016) długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu wynosiła 82 024 km (w 2014r. - 81,544 km) , w tym: 60,862 km to długość sieci przesyłowej, a 21,162 km - rozdzielczej: 18,822 km wynosi długość sieci rozdzielczej na terenie Zambrowa i 2,34 km na terenie gminy Zambrów. Sieć gazowa przesyłowa biegnie przez Zambrów i gminy wiejskie – Zambrów i Szumowo. Z sieci gazowej korzystało w 2015 roku 441 gospodarstw domowych, z czego w samym Zambrowie było to 424 gospodarstw, pozostałe 17 gospodarstw leży w gminie Zambrów. Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2015 roku wyniosła 1229 osób, w tym w Zambrowie było to 1170 osób, a w gminie Zambrów – 59 osób.

W 2016 roku w powiecie zambrowskim nie notowano zdarzeń o charakterze poważnych awarii związanych z siecią gazową.

7. Działania kontrolne WIOŚ w podmiotach leżących terenie powiatu zambrowskiego, w 2016 roku

W rejestrze Delegatury w Łomży WIOŚ Białystok znajdują się **133 podmioty** z terenu powiatu zambrowskiego, kontrolowane w związku z oddziaływaniem na środowisko. W związku z ciągłym poszerzaniem zakresu obowiązków kontrolnych WIOŚ, na każdy rok ustalane są cele kontroli wskazane przez GIOŚ, które są realizowane. W 2016 roku kontrole planowe obejmowały:

- sprawdzenie dotrzymania warunków decyzji dotyczących gospodarowania odpadami,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł energetycznych i technologicznych , zlokalizowanych w pobliżu obszarów NATURA 2000,
- poprawę przestrzegania wymagań ochrony środowiska w rolnictwie, w szczególności na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego (OSN)
- ograniczenie emisji do wód powierzchniowych i ziemi substancji zawartych w ściekach technologicznych, opadowych, a także substancji szczególnie szkodliwych wprowadzanych do kanalizacji,
- eliminowanie nielegalnej działalności w zakresie recyklingu pojazdów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- sprawdzenie przestrzegania wymagań ustawy o bateriach i akumulatorach,
- sprawdzenie spełniania zasadniczych wymagań ochrony środowiska przez wyroby wprowadzane na rynek,
- ograniczenie uciążliwości związanych z pozanormatywną emisją hałasu do środowiska.

W 2016 roku w powiecie zambrowskim przeprowadzono 34 kontrole: 2 kompleksowe, 17 problemowych, 13 interwencyjnych i 1 pozaplanową.

W wyniku obu **kontroli kompleksowych**, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W trakcie przeprowadzonych **kontroli problemowych** w 7 przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości. W efekcie pozostałych 10 kontroli wydano: 1 decyzje o karze, zarządzenia pokontrolne, a także pouczano i przeprowadzano instruktaże.

W trakcie **kontroli interwencyjnych** w 8 przypadkach nie stwierdzono naruszenia prawa ochrony środowiska, w pozostałych 5 przypadkach wydawano zarządzenia pokontrolne, pouczano i przeprowadzano instruktaże.

1 kontrola pozaplanowa nie wykazała nieprawidłowości.

7.1. Kontrole kompleksowe

→ w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodnościekowej, ochrony przed hałasem:

1. **Balton Sp. z o.o. ul. Ofiar Katynia, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 08.-17.02.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie kontroli jakości danych dostarczanych przez prowadzących instalację w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń - PRTR:

1. **„MLEKPOL” Spółdzielnia Mleczarska w Grajewie Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie ul. Polowa 8, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 28.10.-21.11.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

7.2. Kontrole problemowe

→ w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom:

1. **Stacja Paliw PKN Orlen Nr 508 ul. Ostrowska, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w dniu 03.03.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie kontroli stacji demontażu pojazdów, recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji:

1. **„GRUPA EKO” P. Żebrowski ul. Magazynowa 8 Wola Zambrowska, 18 – 300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 07.-09.03.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Kolejna kontrola przeprowadzona w okresie 12.-15.09.2016 roku kontrola wykazała odprowadzanie ścieków przemysłowych bez zezwolenia; niekompletne dane w zbiorczym zestawieniu o odpadach za 2015 rok oraz w sprawozdaniu o pojazdach wycofanych z eksploatacji za 2015 rok. Wydano zarządzenia pokontrolne.

2. **Usługi Motoryzacyjne M. Rytlewski Długobórz II 33, 13-300 Zambrów** – przeprowadzona w dniu 12.05.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie spełniania wymagań ochrony środowiska przez stację paliw –

1. **„ARTUS” Polska S.J. Trojczkowice 25, 24-220 Niedzwica Duża Stacja Paliw w Mężeninie, 18-312 Rutki** – Przeprowadzona w dniu 17.03.2016 roku kontrola wykazała, że zakład nie zgłosił Staroście Zambrowskiemu instalacji. Dokonano pouczenia, wydano zarządzenia pokontrolne.

→ w zakresie gospodarki wodnościekowej, gospodarki odpadami:

1. **„PROVITUS” S.J. 05-250 Radzymin ul. Weteranów 149 Zakład w Zambrowie, ul. Magazynowa 4 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 01.-05.04.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie gospodarki odpadami:

1. **Przedsiębiorstwo Produkcji Handlu i Usług „GAMA” Sp. z o.o. ul. Fabryczna 3, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 04.-12.05.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie ochrony powietrza, pomiar emisji:

1. **„ASTALDI” S.A. Oddział w Polsce Biuro Budowy S8 ul. 11 Listopada 50, 18-312 Rutki** – przeprowadzona w okresie 16.05.-14.06.2016 roku kontrola wykazała przekroczenie dopuszczalnej emisji NO₂ i CO₂. Wydano decyzję o karze.

→ w zakresie gospodarki wodnościekowej:

1. **Gmina Rutki oczyszczalnia ścieków w Grądach Woniecko, 18-312 Rutki** – przeprowadzona w okresie 08.-21.2016 roku kontrola wykazała brak realizacji obowiązku przekazywania wyników z badań ścieków Staroście Powiatowemu w Zambrowie i do WIOŚ. Dokonano pouczenia, wydano zarządzenie pokontrolne.

→ w zakresie gospodarki odpadami, opłaty za korzystanie ze środowiska:

1. „KEYLITE RW” Polska Sp. z o.o. Zakład produkcyjny w Zambrowie ul. Wojska Polskiego 27A, 18-300 Zambrów – przeprowadzona w okresie 07.-16.06.2016 roku kontrola wykazała, że zakład nie prowadzi na bieżąco ewidencji odpadów, zbiorcze zestawienie danych o odpadach zostało sporządzone błędnie, przekroczono dopuszczalną ilość odpadów określonych w decyzji na wytwarzanie odpadów. Wydano zarządzenia pokontrolne oraz skierowano wystąpienie do Marszałka Województwa.

→ w zakresie ochrony powietrza:

1. „RUBAU” Polska Sp. z o.o. Biuro Budowy S8 Krajewo Korytki23, 18-300 Zambrów – przeprowadzona w okresie 14.-29.06.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie kontroli gospodarstw rolnych podlegających ocenie wypełniania wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance):

1. Gospodarstwo Rolno-Hodowlane, Czarnowo Dąb, 18-315 Kołaki Kościelne – przeprowadzona w okresie 08.-20.09.2016 roku kontrola wykazała brak dokumentacji z przeprowadzanych zabiegów agrotechnicznych. Wydano zarządzenia pokontrolne.

2. Gospodarstwo rolne, Łętowo – Dąb 10, 18-315 Kołaki Kościelne – przeprowadzona w okresie 20.28.09. 2016 roku kontrola wykazała brak dokumentacji z przeprowadzanych zabiegów agrotechnicznych. Wydano zarządzenia pokontrolne.

3. Gospodarstwo rolne , Osowiec 10 18-300 Zambrów – przeprowadzona w okresie 06.-12.10.2016 roku kontrola wykazała niekompletną dokumentację z prowadzonych zabiegów agrotechnicznych. Brak dokumentów potwierdzających wywóz ścieków na oczyszczalnię i ponoszonych z tego tytułu opłat. Wydano zarządzenie pokontrolne.

4. Gospodarstwo Rolne, Wdziękoń 18-300 Zambrów – przeprowadzona w okresie 04.-15.11.2016 roku kontrola nie stwierdziła nieprawidłowości.

→ w zakresie wypełniania wymagań ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

1. Gmina Rutki ul. 11 Listopada 7, 18-312 Rutki – przeprowadzona w okresie 30.09. – 05.10.2016 roku kontrola wykazała brak sposobu zgłaszania przez właścicieli nieruchomości przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpad komunalny od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Wydano zarządzenia pokontrolne.

→ w zakresie gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, opłaty za korzystanie ze środowiska:

1. Szpital Powiatowy w Zambrowie ul. Jana Pawła II 3, 18-300 Zambrów – przeprowadzona w dniach 28.10.-15.11.2016 roku kontrola wykazała, że ewidencji odpadów prowadzona jest na nieaktualnych drukach. Przeprowadzono instruktaż, wydano zarządzenie pokontrolne.

7.3. Kontrole interwencyjne

→ w zakresie gospodarki wodnościekowej:

1. „EKO – STOK” Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok , 18-312 Rutki – przeprowadzona w okresie 15. – 19.01.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

2. „ANIMAX” K. Laskowska ul. Szkolna 17, 18-305 Szumowo – przeprowadzona w okresie 20.-24.10.2016 roku kontrola nie stwierdziła nieprawidłowości.

→ w zakresie gospodarki wodnościekowej, eksploatacji oczyszczalni, pobór prób ścieków i wody:

1. Pomorska Instytucja Gospodarki Budżetowej „POMERANIA” w Koszalinie, Oddział w Czerwonym Borze, Czerwony Bór 23 18-400 Łomża, Gmina Zambrów – przeprowadzona w okresie 13.10.-25.11.2016 roku kontrola wykazała odprowadzanie ścieków z oczyszczalni z przekroczeniem warunków pozwolenia wodnoprawnego. Wydano zarządzenia pokontrolne.

2. Gmina Rutki ul. 11-go Listopada 7, 18-312 Rutki Kossaki – przeprowadzona w dniach 15.-25.04.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie gospodarki ściekowej i postępowanie z nawozami:

1. **Gospodarstwo rolne, Ćwikły Rupie , 18-315 Kołaki Kościelne** – przeprowadzona w okresie 07. – 24.03.2016 roku kontrola wykazała niewłaściwe przechowywanie obornika, brak dokumentów potwierdzających wywóz ścieków na oczyszczalnię. Wydano zarządzenia pokontrolne.

→ w zakresie gospodarki nawozami:

1. **Gospodarstwo Rolno-Hodowlane, Ćwikły Rupie 18-315 Kołaki Kościelne** – przeprowadzona w dniu 19.05.2016 roku kontrola wykazała wyciek odsiągów z przyzmy obornika. Wydano zarządzenie pokontrolne.

2. **Gospodarstwo rolne, Wądołki Borowe 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 03.-17.08.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie ochrony przed hałasem:

1. **„WORTEL” Sp. z o.o. Oddział Zambrów ul. Mazowiecka 57, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 11.-17.10.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

2. **Centrum Handlowo-Uslugowe „GREGOREK” ul. Podedwornego 18, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 06.06.-12.07.2016 roku kontrola z pomiarem hałasu wykazała przekroczenie dopuszczalnej emisji hałasu w porze nocnej. Wystąpiono do Starosty Zambrowskiego. Wydano zarządzenie pokontrolne.

→ w zakresie kontroli z realizacji zarządzeń pokontrolnych:

1. **Gospodarstwo Rolno-Hodowlane, Ćwikły Ropie 18-316 Kołaki Kościelne** – przeprowadzona w okresie 12.-18.10.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Przeprowadzono instruktaż.

→ w zakresie gospodarki wodnościekowej, gospodarki odpadami:

1. **„EKO – STOK” Sp. z o.o. Górskie Ponikły Stok, 18-312 Rutki Kossaki** – przeprowadzona w okresie 24.10.-15.11.2016 roku kontrola wykazała zanieczyszczenie terenu produktami mleczarskimi, nieprawidłową eksploatację ujęcia wody oraz nadmierną produkcję ścieków. Nałożono mandat karny, dokonano pouczenia oraz wydano zarządzenie pokontrolne.

2. **Usługi Motoryzacyjne M. Rytlewski, Długobórz Drugi 33, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w okresie 03.-15.11.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie magazynowania paliw płynnych:

1. **Krajewo Korytki, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w dniu 24.11.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

7.4.	Kontrole pozaplanowe
-------------	-----------------------------

→ w zakresie ochrony przed hałasem, pomiar hałasu:

1. **Centrum Handlowo-Uslugowe „GREGOREK” ul. PODEDWORNEGO 18, 18-300 Zambrów** – przeprowadzona w dniach 19.-26.09.2016 roku, po raz kolejny w 2016 roku, kontrola sprawdzająca nie wykazała nieprawidłowości.

8. Działania monitoringowe i kontrolne WIOŚ Białystok na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych (OSN) wyznaczonych na terenie powiatu zambrowskiego

Rozporządzenie Nr 14/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 08.10.2012r. w sprawie określenia wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć na terenie województwa podlaskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z

dnia 16.10.2012r. poz. 2982) określiło na terenie woj. podlaskiego 3 obszary o łącznej powierzchni 43 591,32ha jako szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, zwane w skrócie OSN. Z trzech wyznaczonych obszarów:

- **OSN Bug od Tocznaj do Broku;**
- **OSN Dopływy Narwi od Lizy do Biebrzy;**
- **OSN Jabłonka**

ostatni leży w powiecie zambrowskim.

Załącznik nr 1 do rozporządzenia zawiera wykaz obrębów ewidencyjnych objętych OSN. Na terenie całego województwa wyznaczono 167 obrębów, z czego 35 leży w powiecie zambrowskim.

Rozporządzenie określiło również wody powierzchniowe z terenu woj. podlaskiego, jako wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, wskazane jako jednolite części wód powierzchniowych – tzw. JCWP. W powiecie zambrowskim jest to **JCWP → Jabłonka o kodzie PLRW200017263429.**

Uzasadnienie do powyższego rozporządzenia wyjaśnia, że obszary szczególnie narażone wyznaczono w przypadku stwierdzenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 23 grudnia 2002r. (Dz.U. Nr 241 poz. 2093), przekroczenia norm wskaźnika jakości wód – rocznego średniego stężenia azotu azotanowego (wartość graniczna 2,2 mg/l) stanowiącego o tendencji do eutrofizacji tych wód.

Ze względu na przekroczenie tego wskaźnika eutrofizacji w rzece Jabłonce w latach 2007-2009 (stwierdzone średnie stężenie azotu azotanowego wynosiło 8,847 mg N-NO₃ /l), ustanowiono w jej zlewni obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych - **OSN Jabłonka.**

Na wyznaczonym OSN **program działań** mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł dla obszarów szczególnie narażonych w tym rzeki Jabłonki wprowadza: rozporządzenie Nr 3/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 25 lutego 2013 roku.

Działania kontrolne:

Dział IV paragraf 49 wyżej wymienionego rozporządzenia obowiązek kontroli rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania obowiązków przez prowadzących działalność rolniczą na OSN nakłada na wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska na podstawie przepisów ustawy z dn. 20 lipca 1991r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2007r. Nr 44, poz. 287 z późn. zm.) w związku z art. 32 ustawy z dnia 10 lipca 2007r. o nawozach i nawożeniu.

Zakres przeprowadzonych kontroli obejmował:

- wykonanie charakterystyki gospodarstwa - położenie, powierzchnia gruntów, areał na OSN, odległość od cieków wodnych.
- opis prowadzonej działalności rolniczej - budynki inwentarskie, budowle rolnicze, średnioroczna obsada zwierząt, system utrzymania zwierząt, sposób gospodarowania nawozami, urządzenia do magazynowania nawozów naturalnych, ocena wpływu gospodarstwa na środowisko (obecność wycieków, pojemność zbiorników itp.)
- ustalenie dawki i sposoby nawożenia pól,
- ocenę gospodarki wodno-ściekowej na terenie gospodarstwa,
- ocenę postępowania z padłymi zwierzętami,
- ocenę postępowania z wytwarzanymi odpadami (głównie folia, kiszonki).

W 2016 roku w powiecie zambrowskim przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez rolników na terenach OSN kontrolowano podczas prowadzonych planowych kontroli problemowych oraz kontroli interwencyjnych. Skontrolowano 5 gospodarstw, tylko w 1 przypadku nie stwierdzono nieprawidłowości.

1. Gospodarstwo rolne Ćwikły Rupie gm. Kołaki Kościelne – łączna powierzchnia użytków rolnych – 5,59 ha, profil – bydło mleczne – 6 DJP. Stwierdzone nieprawidłowości: Obornik ułożony jest w formie przyzmy, której brzegi stykają się bezpośrednio z gruntem. Wokół przyzmy obornika stwierdzono wyraźne odcieki do gruntu. Obornik przechowywany jest w sposób niezabezpieczający przed przenikaniem odcieków do gruntu. Nie przedstawiono dokumentów potwierdzających wywóz ścieków bytowych do oczyszczalni. Nie okazano umowy na wywóz i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

2. Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Czarnowo-Dąb, gm. Kołaki Kościelne – łączna powierzchnia użytków rolnych – 24,81 ha, profil produkcji – bydło, wielkość DJP – 73,15. Stwierdzone nieprawidłowości: Nie jest prowadzona na bieżąco dokumentacja zabiegów agrotechnicznych i nie obejmuje ona wszystkich użytkowanych gruntów. W 2016 roku, do dnia kontroli, nie była prowadzona dokumentacja dotycząca wszystkich zabiegów agrotechnicznych, a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę). W dokumentacji prowadzonej w 2015r. nie są uwzględnione grunty dzierżawione, położone na OSN, w obrębie ewidencyjnym Czarnowo - Dąb, na dwóch działkach, o łącznej powierzchni 1,80 ha.

3. Gospodarstwo Rolne Łętowo-Dąb gm. Kołaki Kościelne – łączna powierzchnia użytków rolnych 39,76 ha, profil produkcji bydło, wielkość DJP – 61,6. Stwierdzone nieprawidłowości: Nie jest prowadzona na bieżąco dokumentacja dotycząca wszystkich zabiegów agrotechnicznych a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę). W roku 2015 i w roku 2016 do dnia kontroli dokumentacja nie była prowadzona.

4. Gospodarstwo rolne w m. Osowiec gm. Zambrów, łączna powierzchnia użytków rolnych – 41,28 ha, profil produkcji – bydło, wielkość DJP – 82,80. Stwierdzone nieprawidłowości: w dokumentacji dotyczącej wszystkich zabiegów agrotechnicznych, a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę), nie są uwzględnione grunty dzierżawione, położone na OSN, w obrębach ewidencyjnych: Długobórz I, Długobórz II, Osowiec, Grochy Pogorzele. Właściciel gospodarstwa nie przedstawił dokumentów potwierdzających wywóz ścieków na oczyszczalnię i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

5. Gospodarstwo rolne w m. Wdziękoń – gm. Zambrów, łączna powierzchnia użytków rolnych – 15,59 ha, profil produkcji - trzoda chlewna, wielkość DJP – 71,55. Brak naruszeń.

Działania pokontrolne:

Wszystkim gospodarstwom, w których stwierdzono nieprawidłowości wydawano zarządzenia pokontrolne. Gospodarstwom prowadzącym działalność rolniczą na OSN, w których nie prowadzono dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych, udzielano instruktażu w sprawie obowiązku sporządzania i przechowywania dokumentacji przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

Sygnalizowane trudności w realizowaniu wymogów programów, ocena przyswojenia przez rolników wymagań programów itp.)

- brak środków finansowych dla rolników, które pozwoliłyby spełniać wymogi odnośnie wielkości płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę
- zbyt duże wymagania co do wielkości płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę w stosunku do rzeczywistych potrzeb
- odpłatność za sporządzanie wymaganej dokumentacji: bilansu azotu i planów nawożenia.

Działania monitoringowe na OSN:

Dział V ww. rozporządzeń określa sposób monitorowania oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów nakładając na wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska obowiązek monitorowania wód powierzchniowych, uznanych za wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. W ramach

realizacji tego zadania WIOŚ Białystok ustanowił sieć pomiarową w której skład wchodzi 11 punktów pomiarowo-kontrolnych, wyznaczonych na 10 jednolitych częściach wód (JCWP).

Na terenie powiatu zambrowskiego w cyklu badań prowadzonych w 2016 roku wyznaczono: 1 punkt pomiarowy na ujściu Jabłonki do Gaci. Omówienie wyników badania wód Jabłonki, z uwzględnieniem oceny zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych, zawiera rozdział 1. dot. Stanu czystości i ochrony wód. Dla pełnej oceny zagrożenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, zamieszczono tam również omówienie wyników z lat: 2013 i 2015.

Zmiany przepisów prawnych dot. OSN:

W 2017 roku weszło w życie *rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 29 marca 2017 roku w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w granicach regionów wodnych: Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy, Niemna, Świeżej oraz Jarft.* (Dz. Urz. woj. podlaskiego z dn. 31 marca 2017r, poz. 1267). Tym samym **straciło moc** dotychczas obowiązujące rozporządzenie. Nowe rozporządzenie rozszerza znacznie wykaz wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, w tym też obejmuje większą ilość wód leżących na terenie powiatu zambrowskiego. 22 marca 2017 roku **wygasto** również rozporządzenie Dyrektora RZGW Warszawa nr 3/2013 z dnia 25 lutego 2013 roku (Dz.Urz. woj. podlaskiego z dn. 7 marca 2013r. poz. 1417) wprowadzające programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych, ustanowionych w cyklu 2012-2016. **Dotychczas nie wydano nowego rozporządzenia, dotyczącego programów działań dla nowo ustanowionych obszarów OSN.**

Sporządzono:

Dział Monitoringu Delegatury w Łomży
WIOŚ Białystok

Zatwierdzam:

mgr inż. Waldemar Gołaszewski
Kierownik Delegatury w Łomży